

KI-notat nr.: 113/2010 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	KraftKarane AS/Botnen kraftverk		
Fylke/kommune:	Hordaland/Odda		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.:	
Saksbehandler:	Frank Jørgensen	Sign.:	
Dato:	22 DES 2010		
Vår ref.:	NVE 200706674-36		
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken		

Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no
Org. nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
0827 10 14156

Søknad om tillatelse til bygging av Botnen kraftverk i Odda kommune, Hordaland fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	2
Høring og distriktsbehandling	4
Tilleggsopplysninger og kommentarer til disse	31
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	32
NVEs vurdering	38
NVEs konklusjon	46

Sammendrag

Søknaden gjelder tillatelse etter § 8 i vannressursloven til bygging av Botnen kraftverk i Botnaelva og behandles i henhold til reglene i kap. 3 i samme lov. Det er søkt om tillatelse etter energiloven for etablering av nødvendige høyspentanlegg.

Prosjektområdet ligger i Odda kommune i Hordaland. Nedbørfeltet på 4,02 km² drenerer fjellområdene i sørenden av Røldalsvatnet der elva også munner ut. Deler av influensområdet i øvre del blir kategorisert som sårbart høyfjellsterreng. Nedre deler av influensområdet er påvirket av menneskelig aktivitet som støler, granskogplanting, veier, kraftlinjer, innmark, elveforbygninger med mer. Gjennom hele influensområdet skjærer det en større kraftlinje.

En utbygging iht. planene vil gi en beskjeden reduksjon av INON-områder.

Det omsøkte prosjekt vil utnytte fallet mellom kote 785 og kote 390, dvs en fallhøyde på 395 meter. Ved planlagt inntak i Botnaelva er middelvannføringen på 0,434 m³/s. Vannveien vil bli om lag 1800 meter lang og vil gå på østsiden av elva. Den vil hovedsakelig bestå av nedgravd rør, men noen steder vil det være nødvendig med sprengning. Planlagt installert effekt vil bli på ca. 3 MW med en

maksimal slukeevne på 0,868 m³/s. Midlere årsproduksjon er beregnet til 8,32 GWh, fordelt med 3,0 GWh vinterproduksjon og 5,32 GWh sommerproduksjon. Det er foreslått slipp av minstevannføring på 20 l/s hele året. Utbyggingskostnaden er beregnet til 22,6 mill. kr.

Norges Miljøvernforbund, Naturvernforbundet i Hordaland, Nye Odda samt fem privatpersoner med tilknytning til stedet er i mot at det gis konsesjon. Det er da pekt på de negative konsekvensene for biologisk mangfold, landskap og friluftsliv og da spesielt i området med åpent høyfjell. Odda kommune og Hordaland fylkeskommune er positive til at de gis konsesjon på visse vilkår. Fylkesmannen i Hordaland vil heller ikke gå i mot at det gis konsesjon.

Flere av høringsinstansene mener at det må sees på sumvirkninger av utbygginger i Røldal. NVE har lagt til grunn kommunedelplan for småkraftverk, fylkesdelplan for småkraftverk i Hordaland sammen med eksisterende inngrep og innkomne søknader når vi har vurdert sumvirkningene av ev. utbygginger i Røldalsområdet.

Kraftverket vil gi et positivt bidrag i form av økt fornybar energiproduksjon på ca. 8 GWh/år og lokal verdiskapning. De største negative konsekvensene av en ev. utbygging vil etter NVEs syn være enkelte tekniske inngrep i åpent høyfjellsterreng knyttet til overføringen av bekker. Ved å utelate overføring C samt ha sterkt fokus på øvre deler av utbyggingsområdet i detaljplanleggingen og med slipp av minstevannføring forbi inntaket og overføringsdammene hele året, mener NVE at bygging av Botnen kraftverk vil være et miljømessig akseptabelt inngrep.

NVE mener fordelene ved det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir i medhold av vannressursloven § 8 KraftKarane AS tillatelse til å bygge Botnen kraftverk uten overføring C. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra KraftKarane AS, datert 07.07.2010:

1. Etter vannressursloven, jf § 8, om tillatelse til:

- *å bygge Botnen kraftverk som beskrevet i søknaden*
- *overføre vann fra hovedløpet i Botnaelva til inntaket i et sideløp på kote +785*

2. Etter energiloven om tillatelse til:

- *bygging og drift av Botnen kraftverk, med tilhørende koplingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden*
- *utbygger vil inngå en avtale om driftsansvaret, ikke avklart hvem det blir*

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	4,02
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	32,16
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	108
Middelvannføring	m ³ /s	0,434
Alminnelig lavvannføring	m ³ /ss	0,020
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m ³ /s	0,042
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m ³ /s	0,016

KRAFTVERK

Inntak	moh.	785
Avløp	moh.	390
Lengde på berørt elvestrekning	m/km	1840
Brutto fallhøyde	m	395
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,88
Slukeevne, maks	m ³ /s	0,868
Slukeevne, min	m ³ /s	0,030
Tilløpsrør, diameter	mm	600
Tunnel, tverrsnitt	m ²	
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	1800
Installert effekt, maks	kW el. MW	2948
Bruktid	timer	7880

MAGASIN

Magasinvolym	mill. m ³	400
HRV	moh.	785
LRV	moh.	784,5

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	3,00
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	5,32
Produksjon, årlig middel	GWh	8,32

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	22,6
Utbyggingspris	kr/kWh	2,72

Botnen kraftverk, Elektriske anlegg

GENERATOR

Ytelse	MVA	3,2
Spennning	kV	0,69 alt. 1,0

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	3,2
Omsetning	kV/kV	0,69 alt. 1,0

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	km	20
Nominell spenning	kV	22
Luftlinje el. jordkabel		luft

Høring og distriktsbehandling

NVE har mottatt følgende høringsuttalelser til søknaden:

Odda kommune har i kommunestyremøte den 07.10.2009 vedtatt følgende:

"Odda kommune er positiv til at det gis konsesjon for bygging av Botnen kraftverk"

Vi refererer videre fra saksutredningen:

Sammendrag

Det er planlagt et småkraftverk i Botnen, 12 km fra Røldal. Det er planlagt til saman tre bekkeinntak som skal samles og overføres i åpen grøft/kanal til et hovedinntak, benevnt dam 1, på kote 785 moh. Rørgaten fra hovedinntaket til kraftstasjonen er om lag 1800 m med dimensjon 600mm. Kraftstasjonen skal plasseres nede ved Røldalsvatnet på kote 390 moh, som gir et brutto fall på 395 m. Årsproduksjon med foreslått minstevannføring lik alminnelig vannføring på 20 l/s er 8,32 GWh, som tilsvarer forbruket til 410 husstander og gir en utbyggingspris på 2,72 kr/kWh. Total utbyggingskostnad er beregnet til 22,6 mill kr.

I den nedre delen må det graves gjennom kulturmark som vil bli påvirket i en anleggsfase.

Arealet langs vassdraget er preget av menneskelig aktivitet som gårdsdrift, støling, skogsdrift med granplanting og en kraftlinje som skjærer gjennom hele vassdraget.

Langs Botnaelva er det registrert naturområde av lokal verdi, såkalte C-områder. Én rødlisteart er påvist i influensområdet. Den samlede verdi for biomangfoldet er vurdert til nivå "liten til middels verdi."

Botnaelva er ikke vernet mot kraftutbygging.

Grunneierne er: Bjørn Westerlund Botnen, Tønnes garheim, Tjerand Nybø og Anne-Marie Botnen Eggerud.

Reguleringar og overføringar

Det skal ikke bygges reguleringsmagasiner.

Inntak

Det er planlagt å overføre tre bekker og samle disse i et hovedinntak benevnt som dam 1 se vedlegg 5. Dam 1 er planlagt med en platedam av betong med høyde på 0 — 1/4 m og lengde 22 m. Neddemt areal blir her 360 m². I tillegg skal det lages en dam 2 i betong, 900 moh med et neddemt areal på 20m².

Rørgate

Alle bekkene overføres med åpne grøfter/kanaler som blir en kombinasjon mellom graving og sprenging. Grøftene skal etableres ved at avgravid jord/torv legges til side og tilbakeføres skråninger mm slik at grøftene blir minst mulig skjemmende. Sprengsteinen legges i bunnen av kanalene for å redusere erosjonsfaren.

Terrenget består av utmark fra dam 1 og 1650 m nedover. Videre ned til kraftstasjonen er det 150 m med dyrket mark. Det må påregnes noe sprenging i midtre og nedre del av vannvegen. Øvst er det omfattende myrområder der det er planlagt å legge PE-rør rett under terrenget.

Terrenget skal tilbakeføres til slik det var før utbygginga med unntak av eksisterende skogsveg som vil bli benyttet som anleggsveg.

Fordeler og ulemper ved tiltaket

Arbeidsplasser

Prosjektet vil styrke næringsgrunnlaget for grunneiere i området. I anleggsperioden vil tiltaket skape 4-5 årsverk. Det vil også være behov for tilsyn i driftsfasen som må gjøres av lokale personer.

Kulturlandskapet

Påvirkningsområdet består i dag av dyrket mark i nedre del av rørtraseen samt høgspenlinjen som går delvis parallelt med rørtraseen helt opp til inntaket. Rørgaten vil bli et ubetydelig inngrep i kulturlandskapet og etter noen år vil rørtraseen være grodd igjen. Øvst er det glissent med skog, bjørkeskog. I nedre del er plantet granskog.

Forholdet til offentlige planer og nasjonale føringer

Kommuneplan

I kommunens arealdel er området avsatt som LNF-område.

Samlet plan for vassdrag

Botnaelva er ikkje vernet mot kraftutbygging

Kommundelplan for energi og vassdrag

Botnaelva er i grønn sone i ovennevnte plan

Inngrepsfrie naturområder (INON)

Tiltaket ligger i allerede berørt område. Det er et lite område på begge sider av dam 1 og dam 2 som medfører at noen hundre kvadratmeter inngrepsfri natur vil gå tapt med utbyggingen.

Virkning for miljø, naturressurser og samfunn

Hydrologi

Det er lagt inn følgende forutsetninger:

- 1. minstevannføring er satt til 20 l/s for hele året*
- 2. turbinene vil arbeide mellom disponible vannmengder på 30 — 868 l/s.*

Biologisk mangfold

Ett område langs elva ble klassifisert som naturtypen C. To bekker kommer inn i Botnaelva ved om lag kote + 620 m. Det bekkene kommer inn i elva danner de noen mindre fosser, om lag 10 — 15 m høge. Ved disse fossene vokser det noen kravfulle karplanter og fleire fuktighetskrevende mosearter i sprutpavirkede fossesprøytoner. Om lag 10 — 12 m frå den øverste bekken ble det påvist noen rosetter med rødlistearten Søterot.

Det er under biomangfoldkartleggingen påvist fleire sårbare vegetasjons- og naturtyper som vil bli berørt av tiltaket, så som de omtalte fossene med tilhørende fossesprøytoner og forekomst av rødlistet karplante (Søterot). Videre finnes det fleire varianter av rik bjørkeskog.

Konsekvenser av tiltaket

Anleggsinngrepene, rørtrase og anleggsveger vil i begrenset omfang påvirke terrestre naturtyper/økosystem av spesiell karakter.

Konsekvensene av tiltaket er samlet vurdert til "lite til middels negativt omfang".

Fisk og ferskvannsbiologi

Det er generelt lite fisk i elva, men litt ørret går oppover. Det er også satt ut noe ørret i øvre del i kulper i elva.

Flora og fauna

Vegetasjonen i tiltaksområdet er tydelig todelt. Nedst er det kulturlandskap som preges av tiltagende gjengroing og granskog. Lenger opp kommer bjørka gradvis meir inn og går etter hvert over i en ren fjellbjørkeskog. Innover mot planlagt inntak blir skogen stadig meir glissen.

Fugleliv

Fossekall er observert i området under befaringen i 2006.

Storvilt

Det er en hjortestamme i området og enkelte streifdyr av elg . Rein finnes inne på snauffjellet.

Konsekvenser for flora og fauna

Da kraftverket er planlagt uten bygging av reguleringsmagasiner vil både hovedelva og sidebekkene ha stor vannføring i flomperioder. Konsekvensene av tiltaket er vurdert til "lite til middels negativt omfang".

Landskap

Vassdraget og rørgaten ligger stort sett lite eksponert for innsyn med unntak av den nedre delen ved plassen Botnen. Inngrepene vil i all hovudsak gå gjennom tette granplantinger og yngre bjørkeskog. I den nedre delen må det graves gjennom kulturmark. Denne vil kun bli påvirket i en anleggsfase. Arealet langs vassdraget er preget av menneskelig aktivitet som gårdsdrift, støling, skogsdrift med granplantig og en kraftlinje skjærer gjennom hele vassdraget.

Samfunnsmessige virkninger

Tiltaket vil produsere 8,32 GWh utslippsfri energi. Dette tilsvarer årlig CO2-utslipp fra 1743 personbiler dersom kraften erstatter kraft fra fossilt brennstoff. Tiltaket vil gi skatteinntekter til kommunen og inntekter til grunneierne. Tiltaket vil gi sysselsetting i anleggsfasen.

Kulturminner

Det er ingen registrerte kulturminner innenfor tiltaksområdet

Landbruk

Det er dyrket mark på nederste delen av ledningstraseen. Det drives ikkje jordbruk der i dag.

Friluftsliv

Det berørte området brukes lite av kommunens innbyggere som turområde. Lokalbefolkningen driver jakt i området.

Konsekvenser av kraftlinjer

Odda Energi Nett AS har antydnet at det vil bli gitt tillatelse til å koble seg på eksisterende 22kV-linje som går forbi 20 m fra planlagt kraftstasjon. Trafo må imidlertid oppgraderes for å kunne mate strømlasten inn på 300 kV nettet.

Rådmannens vurdering og oppsummering av tiltaket

Botnenvassdraget ligger i grønn konfliktzone i kommunedelplan for energi og vassdrag. Det betyr at det er få interesser knyttet til vassdraget og lavt konfliktnivå. Her bør det planlegges med tanke på å få god teknisk og økonomisk utnytting av ressursene.

Området blir i liten grad brukt til allment friluftsliv. Den lokale friluftsb Bruken av terrenget inklusive hjortejakt blir ikke nevneverdig berørt av tiltaket.

Den biologiske kartlegginga har ikke avdekket særegne verdier med unntak av søterot som har status som nær truet (nasjonal rødliste 2006), men er ingen sjelden art i fjellet.

Vassdraget og inngrepene ligger stort sett lite eksponert for innsyn med unntak av den nedre delen av rørgata.

Konsekvensene av tiltaket er samlet vurdert til "lite til middels negativt omfang".

Den samlede verdi for biomangfoldet er vurdert til nivå "liten til middels verdi."

Fylkesmannen i Hordaland har i brev av 03.07.2009 uttalt følgende:

[...]

"Fylkesmannen sin vurdering av prosjektet

Ut fra Fylkesmannen sitt kjennskap til området og registreringer i naturbasen kan vi ikke se at allmenne interesser i nevneverdig grad blir berørt av utbyggingen. Det berørte område har vært og vil også bli benyttet av lokalbefolkningen til jakt og turgåing, men disse interessene vil i liten grad bli berørte.

Så langt vi kan se, gir de gjennomførte undersøkelsene av biologisk mangfold tilfredsstillende grunnlag for å vurdere biologiske verdier i området. Undersøkelsene har ikke avdekket verdier utenom det vanlige. To mindre fossesprøytoner er registrert, men størrelse og arts mangfold tilsier bare lokal verdi (C). Søterot har status som nær truet (Nasjonal rødliste 2006), men er ingen uvanlig art i fjellet. Etter Fylkesmannens vurdering gir ikke forekomst av naturtyper og arts mangfold i området grunnlag for å gå i mot det omsøkte prosjektet.

Elvestrekningen som blir bygget ut er bratt og har få steder hvor det er levestruktigheter for fisk bortsett fra en kortere strekning like før elven renner ut i Røldalsvatnet. Konsekvensene for fisk totale sett vurderes å være liten eller ingen.

I en ev. tillatelse vil Fylkesmannen anbefale NVE å stille konkrete krav til utbygger om at terrenget hvor den midlertidige anleggsveien samt rørtraseen så langt som mulig må tilbakeføres slik det var før utbyggingen.

Fylkesmannen er kjent med at det er flere utbyggingssøknader til behandling i Røldalområdet. Fylkesdelsplanen for småkraft er for tiden på høring og skal opp til behandling i Fylkestinget nå i høst. På bakgrunn av det store presset for etablering av småkraft i Røldal har Fylkesmannen anbefalt NVE å legge flere av disse sakene på vent. Selv om Botnen kraftverk ligger i Røldal er dette en utbygging som ligger i utkanten og som har små konsekvenser. I tillegg er dette en elv som er lite eksponert i landskapsbildet.

Konklusjon

På bakgrunn av overnevnte vil Fylkesmannen ikke motsette seg at det gis konsesjon til bygging av Botnen kraftverk. Fylkesmannen vil likevel anbefale NVE å pålegge utbygger en minstevannføring hele året som er lik eller større alminnelig lavvannføring nedstrøms inntaket. I tillegg bør det også stilles konkrete krav til utbygger om tilbakeføring av terreng slik det var før utbygging.”

Hordaland fylkeskommune fattet følgende vedtak i fylkesutvalget 18.03.2010:

- 1. Fylkesutvalet er positiv til utbygging av Botnen kraftverk.*
- 2. Utvalet peikar på at omsøkte utbygging er i konflikt med automatisk freda kulturminne (gamal ferdselsveg — "slepa"). Saka må difor leggjast fram for Riksantikvaren for dispensasjon etter Kulturminnelova som vilkår for eventuell konsesjon.*

[...]

Fra saksutredningen refereres:

5. Vurdering og tilråding

I fylkesdelplan for små vasskraftverk står følgjande som oppsummert tekst for delområde Røldal: Røldal delområde har stort potensial for småkraft. I området er det særleg viktig å ta omsyn til villreinen sine leveområde. Store delar av området er i sårbart høg fjell som også krev spesiell merksemd. Ein må vere merksam på at omfang av villmark i verna område kan bli redusert som følgje av utbygging i randsona til Hardangervidda nasjonalpark. Vassdragsnaturen i delar av området er sterkt påverka av store vasskraftutbyggingar og det vert viktig å ta dette med ved vurdering av sumverknad for området ved nye prosjekt.

I denne saka er det biologisk mangfald og kulturminne som er dei mest sentrale verdiane i saka.

R1: Retningslina syner grunnleggjande positiv haldning til ny småkraft. Prosjektet har noko høg utbyggingspris.

R2 og R3 er ikkje relevant i saka då ein ikkje er i verna område eller i eit fjordlandskap.

R4: Delar av utbygginga (overføring av sidebekkar med inntak og kanal) er over tregrensa og ligg i sårbart høg fjell av noko verdi. Retningslina peikar på at ein skal vise varsemd med utbygging i sårbart høg fjell, særskilt i eksponerte område som er viktig for reiseliv og friluftsliv. Røldal er eit område med stor verdi for reiselivet, men omsøkte tiltak vil i liten grad vere synleg frå dei mest nytta områda.

R5: Området husar ein art (søterot) på raudlista som har status som nær truga, i tillegg er det registrert to mindre fossesprøytonar der storleik og artsmangfald tilseiar lokal verdi (C). Fylkesmannen har i sin fråsegn kome til at førekomst av naturtypar og artsmangfald i området

ikkje gjev grunnlag for å gå i mot prosjektet, og dei fylkespolitiske retningslinene tilseier heller ikkje at ein skal rå frå tiltaket på dette grunnlaget. Førekost av fossefall tilseiar bruk av minstevassføring og særskilt merksemd ved utbygging i høve til vegetasjon. Også villreinen i områder krev at det vert teke særskilte omsyn slik at ein ikkje skapar barrierar som splittar leveområda.

R7: Aktuelt utbyggingsområde inngår ikkje i område som er verdisett som regionalt friluftsområde.

R8: Planlagd trase for røyrgate kryssar ein gamal slepe (ferdselsveg) på fleire plassar. Slepa mellom Botnen og Rossemyr er eit automatisk freda kulturminne (id. 112737 i Askeladden). Arkeolog frå fylkeskommunen har vore på synfaring i området, og fekk under synfaringa opplyst at det ikkje er mogeleg å justere tiltaket for å unngå konflikt med kulturminnet. Synfaringa konkluderte elles med at det ikkje er trong for ytterlegare undersøkingar, jf §9 i Kulturminnelova. Sidan tiltaket er i konflikt med eit automatisk freda kulturminne, kan ikkje Hordaland fylkeskommune rå til at konsesjon vert gjeve. Det er Riksantikvaren som er dispensasjonsmynde i saker som er i konflikt med automatisk freda kulturminne, og saka må eventuelt leggjast fram for Riksantikvaren.

R9: Røldal er eit område med stor verdi for reiselivet, med både ski- og hytteturisme. I tillegg har vandringar på pilgrimsleiene aukande interesse for tilreisande. Slepe gjennom område er omtalt over under kulturminne. Omsøkte tiltak vil i liten grad vere synleg frå dei mest nytta reiselivsområda.

R10: Retningslina er ikkje relevant i denne saka. Når det gjeld R11 er søknaden sendt NVE før fylkesdelplan for små vasskraftverk vart vedteke. Søknaden oppfyller ein del av dei krava som er stilt, med kart over inngrep og foto frå området, men det ligg t.d. ikkje føre fotoillustrasjon av nær og fjernverknad av inngrep med varierende vassføring.

Oppsummering

Utbygginga er i konflikt med eit automatisk freda kulturminne (slepe mellom Botnen og Rossemyr) og fylkeskommunen kan då ikkje rå til at konsesjon vert gjeve. Det er Riksantikvaren som er dispensasjonsmynde i saker som er i konflikt med automatisk freda kulturminne. For andre tema av regional verdi ser utbygginga ut til å vere mindre konfliktfylt. Utbygginga er i eit område med ein del biologiske kvalitetar, men verdien til desse og konfliktnivå er ikkje i eit omfang som gjer det naudsynt å rå frå utbygging av omsyn til biologisk mangfald.

Statens vegvesen har i brev av 02.04.2009 uttalt følgende:

”Statens vegvesen sine interesser i alle plan- og forvaltningssaker omfatter primært etaten sitt ansvar for planlegging, bygging, drift og vedlikehold av riks- og fylkesvegnettet. Vår hovedmålsetting er å skapa størst mulig trygg og god trafikkavvikling, et godt miljø og i tillegg ta omsyn til naboer og samfunnsinteresser ellers.

Som det fremgår av meldinga, vil ikkje utbygginga berøre riks- eller fylkesveg. Statens vegvesen har av den grunn ikkje merknader til søknaden.”

BKK Nett AS har i brev av 23.03.2009 uttalt følgende:

"Som utredningsansvarlig for det angjeldende område er BKK Nett kjent med at det er begrenset nettkapasitet for kraftproduksjon i Røldalsområdet. BKK Nett forutsetter at Odda Energi vurderer nettkapasitet i eget nett og overliggende nett for dette kraftverket, og eventuelt iverksetter nødvendige tiltak basert på vurderingen dersom kraftverket tillates nettilknytning. BKK Nett har ikke kommentarer til høringen utover forannevnte forutsetning."

Odda Energi har i brev av 12.03.2009 uttalt følgende:

"Det fremgår av søknaden at kraftproduksjonen fra Botnen kraftverk er tenkt koblet inn på eksisterende 22 kV — linje som passerer ca 20 meter fra kraftstasjonen. Linja eies av Odda Energi som har områdekonsesjon i området."

Nettsituasjonen i Røldalsområdet.

Odda Energi AS har områdekonsesjon for drift og bygging av høyspenningsanlegg til og med 22 kV i Røldal som er en del av Odda kommune.

Det eksisterer et stort potensial for små, mini og mikrokraftverk i Røldalsområdet og dette har Odda Energi sammen med Statnett tatt konsekvensen av og foretatt en kartlegging i tråd med NVE sine anbefalinger. Det er utarbeidet en samlet samfunnsøkonomisk plan (av mars 2005) for nettstruktur i området som tar hensyn både til utfall og potensielle kraftverk i Røldal og Suldal i størrelsesorden ca 250/75 GWh/MW og utløste investeringer i størrelsesorden 60 mill. Basert på tilbakemeldinger fra aktuelle utbyggere august 2007 ble antall prosjekt og teoretisk potensielle økt til ca 330/110 GWh/MW. Med bakgrunn i dette ble planen oppdatert september 2007 og kostnaden er nå beregnet til ca 120 mill.

Dette inkluderer som tidligere kostnader med å overføre deler av potensialet i området ved Nesflaten via Røldal.

Det er ikke ledig trafokapasitet for å få ut noe nytt småkraftpotensial i dag med dagens nettsituasjon.

Iht. de utarbeidede planer for nettstruktur i Røldal skal Botnen kraftverk tilkobles forsterket og oppdatert 22 kV linje mellom Nesflaten og Røldal.

Uttekslingskapasitet mot sentralnettet

Dagens trafokapasitet mot sentralnettet (300 kV) er sterkt begrenset. Verken i Røldal eller i Suldal (Nesflaten) er det transformering mellom 22 kV og 300 kV. Transformeringen skjer fra generatorspenning til 300 kV. På Novle og Nesflaten er det riktignok montert en trafo mellom 22 kV og maskinspenning som gir noe mulighet til uttak når generatorene er i drift (20 MVA Novle og 10 MVA Nesflaten). Størrelsen på hovedtrafoene er tilpasset generatorstørrelsen slik at det oppstår flaskehalser for innmating når generatorene i Novle og Suldal I og II går for fullt.

Det eksisterer ikke regionalnett (66 kV og 132 kV) i området. Lokalisering av de potensielle kraftverkene er spredt over et stort område. Størrelsen på kraftverkene tilsier at det riktige er å tilknytte dem 22 kV nettet da dette er spenningen på fordelingsnettet. Forbruket i området kan i lavlast ligge på ca 1 — 2 MW, samtidig som man da kan ha full produksjon i alle småkraftverk. Bortsett fra Svandalsflona og Middyr er disse uten magasin og må påregnes å kjøre for fullt i snøsmeltingen.

Det forutsettes at det er nødvendig med en transformeringskapasitet på minst 110 — 115 MVA mellom 22 kV og 300 kV-nettet

Spørsmålet melder seg da om hvor slik transformering skal lokaliseres: Mulige steder er Nesflaten, Røldal eller Novle. En kan ikke overføre den store produksjon fra småkraftverkene i Røldal til Nesflaten med 22 kV spenning, og vi står igjen med å vurdere Røldal eller Novle. Tyngdepunktet av produksjonen i de aktuelle småkraftverk ligger nærmere Novle enn Røldal. På den andre siden er det vesentlig enklere og billigere å etablere en transformator ved 300 kV koblingsanlegget i Røldal enn i Novle, der det må etableres et helt nytt anlegg i friluft.

En ser for seg en betydelig forsterkning av 22 kV - nettet og et nytt transformatoranlegg mot sentralnettet. Dette må i stor grad finansieres ved hjelp av anleggsbidrag for fellesanlegg. En forventer at småkraftverkene vil ta sin respektive del av anleggsbidraget. Statnett har til vurdering om og når ny trafokapasitet 300/22 kV kan etableres. En vesentlig faktor her er hvor mange MW med småkraft som tillates bygget ut. Gitt at vi har alle avklaringer på plass i løpet av 2009 vil det kunne ta 2-3 år å realisere ny trafokapasitet og nødvendig ny infrastruktur. Dvs. tidligst 2011 / 2012.

Nettilknytning av Botnen kraftverk

Nettilknytning av Botnen kraftverk forutsettes tilknyttet forsterket og oppdatert 22 kV linje mellom Røldal og Nesflaten via egen 22 kV kabel ca 0,020 km lang. Kabelen blir en del av kraftverket og eies av dette (produksjonsrelatert nettanlegg).

Etablering av ny nettstruktur synes å være samfunnsøkonomisk lønnsom forutsatt utbygging av deler av de småkraftressurser som nå er under vurdering for utbygging i Røldalsområdet.

Odda Energi AS kan imidlertid ikke tillate kraftverket mates inn å 22 kV nettet i Røldal før nødvendige transformorkapasitet og nettforsterknigner er etablert.

Odda Energi AS vil ta kontakt med Botnen kraftverk v/ KraftKarane AS for å drøfte tekniske løsninger og økonomiske konsekvenser, med sikte på å komme frem til avtale.

Grunnlag for tilknytningsavtale og samarbeid om drift og vedlikehold.

Odda Energi kan som områdekonsesjonær være interessert i å opprette en avtale med kraftverket som omfatter at Odda Energi kan forestå og utføre bygging av høypentanleggene. Dersom slik avtale ikke inngås med Odda Energi må det søkes om anleggskonsesjon for kraftverkets høyspenningsanlegg. Odda Energi kan også på forretningsmessig grunnlag forestå drift og vedlikehold av kraftverkene høyspenningsanlegg samt eventuelt andre tjenester som ikke omfattes av nettariiffene.”

Norges Miljøvernforbund har i brev av 02.04.2009 uttalt følgende:

”Verden mister plante- og dyrearter raskere enn noen gang. Rundt 2000 arter står i fare for å forsvinne fra norsk natur, blant annet fordi vi ødelegger leveområdene deres. Norge har som mål å stanse tapet av naturens mangfold innen 2010. Å bevare arter og naturtyper er ikke en jobb jeg kan gjøre alene — jeg trenger din og kommunens hjelp for å nå målet.

I den forbindelse har jeg valgt en art for hver kommune som jeg håper dere vil være spesielt oppmerksomme på. Arten jeg har valgt kan stå som eksempel på kommunens naturmangfold. Den er en representant for det rike naturmangfoldet vi må stå sammen om for å bevare. På www.dirnat.no/kommuneartner finner du mer informasjon om din

kommunes spesielle art, og tips om hvordan dere kan ta vare på den. Kjære ordfører Gard P.A. Folkvord i Odda kommune! Søterot som du ser avbildet på dette kortet er en nær truet art og den står derfor i Norsk Rødliste. Søterot har leveområder i din kommune. Takk for innsatsen for å bevare naturmangfoldet i kommunen din så langt!

Søterot (Gentianapaur purea)

*Med vennlig hilsen
Erik Solheim
Miljø-og utviklingsminister"*

"Søterot vokser i Norge fra indre Agder nord til Gudbrandsdalen og Sogn med en utpostbestand i Sør-Trøndelag. Den er i hovedsak knyttet til fjellbjørkeskog, vierkratt og fjellenger. Røttene er blitt samlet til medisinsk bruk i alle fall siden 1500-tallet og, direkte innsamling er fortsatt en trusselfaktor mot arten lokalt. Den favoriseres av beiting (beitedyra spiser den ikke), men tåler dårlig gjengroing. Noen store bestander på Vestlandet har dessuten forsvunnet ved vannkraftutbygginger. Den er vurdert som "nær truet" i Norge. I Odda er den kommuneblomst og kjent fra en rekke ulike steder.

Norges Miljøvernforbund vil innledningsvis henvise til regjeringens Soria Moria erklæring hvor det heter at fylkeskommunene i samarbeid med berørte fagetater skal utarbeide fylkesvise planer for småkraftverk som skal sikre at naturmangfold, friluftsliv eller store landskapsverdier ikke går tapt. Det er pr i dag allerede gitt konsesjon til et betydelig antall småkraftverk i dette fylket og regionen er fra tidligere skjemmet av et betydelig antall større vannkraftutbygginger med tilsvarende store tap av biologisk mangfold og natur.

En fylkesplan er nå under utarbeidelse og vi vil derfor be om at flere konsesjoner til småkraftverk ikke blir tildelt før denne er på plass.

Selv om hvert enkelt tiltak isolert sett ikke gir store negative virkninger er det grunn til å frykte at sumvirkningen av mange utbygginger vil utgjøre en betydelig trussel for flere rødlistede dyre og plantearter, samt for biologisk mangfold generelt.

Norsk Ornitologisk Forening har eksempelvis beregnet at over 6000 par fossekall blir negativt berørt ved utbygging av 25 TWh småkraftverk. Den totale norske bestanden er beregnet til mellom 10000 og 15000 par i 2003.

Fossekall er en av de artene som hekker i influensområdet til Botnen Småkraftverk.

Vi vil videre påpeke at søknader om småkraftverk ikke skal ferdigbehandles før det foreligger tilstrekkelig informasjon om konsekvensene av utbygging, og at OED har stilt krav om gjennomføring av en faglig undersøkelse av biologisk mangfold hvor det bl.a. heter at:

"undersøkelser forutsettes å omfatte en utsjekking av eventuelle forekomster av arter på den norske rødlisten og en vurdering av arts sammensetningen i utbyggingsområdet i forhold til uregulerte deler av vassdraget."

Vi kan ikke se at dette så langt er gjort på en tilfredsstillende måte. Det er ikke foretatt karteringer av insektsfaunaen eller andre limniske arter i vassdraget Vi vil derfor påpeke at 4 arter Plecoptera (steinfluer), 5 arter Ephemeroptera (døgnfluer), 17 arter Ordonata (øyenstikkere) og ikke mindre enn 59 arter Trichoptera (vårfluer) er oppført på rødlisten av 2006. Av disse er 2 Plecoptera arter, 2 Ephemeroptera arter, 4 ordonater og 2 Trichoptera arter klassifisert som sårbare (VU), mens ephemeroptera, 8 ordonater og 3 trichoptera er

klassifisert som svært truet 34 trichoptera og en ordonat er kritisk truet. Flere av disse kan forekomme i en elv som Botnaelva. Det er derfor ikke i tråd med OEDs retningslinjer eller andre føringer å vurdere konsesjon før også eventuelle forekomster av disse viktige rødlistede artene er undersøkt. Forringelse av disse artenes habitats kvalitet er hovedårsaken til tilbakegangen for flertallet av artene.

Også DN-håndbok 15 (punkt 5.4.) påpeker at det ved undersøkelse av ferskvannslokaliteter skal gis en generell beskrivelse av arts mangfoldet i undersøkelsesområdet, og at dette gjelder for lav og mose arter, virvelløse dyr, fugl, pattedyr og fisk. Videre fremkommer det av Rådgivende Biologers rapport at influensområdet inneholder typiske gråspett biotoper, og at eventuell forekomst av gråspett ikke er undersøkt nærmere. Gråspett er oppført i rødlisten som Nær Truet (NT).

Vi vil også gjøre oppmerksom på at gråspett i prinsippet er en fredet art som det ikke er lov å jakte på, og at artsfredninger etter Bernkonvensjonen (som Norge har ratifisert) er kombinert med en forpliktelse for partslandene, heriblant Norge, til å verne om de samme artenes leveområder. Forpliktelsen er knyttet til arter oppført på konvensjonens vedlegg I og II. Gråspett er oppført på vedlegg II, og forøvrig også på EUs fugledirektiv (vedlegg I).

Berørte truede vegetasjonstyper og viktige naturtyper

I henhold til Rådgivende Biologers rapport inneholder det berørte området flere sårbare vegetasjons- og naturtyper som vil bli direkte berørt av tiltaket, så som fosser med fossesprøytsone og flere utforminger av rik bjørkeskog. Storbregne og høgstaudevegetasjon ble funnet i den nedre delen av influensområdet, og i den nedre delen av Botnaelva ble det registrert en potensiell viktig bekkekløft i skog, som ikke er blitt nærmere undersøkt.

St.meld. nr. 42 (2000-2001) om biologisk mangfold formulerer nasjonale resultatmål for bevaring av biologisk mangfold. To av resultatmålene er:

- I truede naturtyper skal inngrep unngås, og i hensynskrevende naturtyper skal viktige økologiske funksjoner opprettholdes.*

Det er derfor alvorlig at det direkte berørte området inneholder truede vegetasjonstyper. Fosseng (fossesprutsone) er klassifisert som en sårbar (VU) vegetasjonstype. I følge Eli Fremstad (Truede vegetasjonstyper i Norge) vil ethvert inngrep i vannføring kunne bevirke endringer i fossenger. Vasskraftreguleringer er antatt som den mest alvorlige trusselen. I Aurland viste etterundersøkelser at reguleringen gikk særlig hardt utover fuktighetskrevende moser og fjellplanter. Utbyggingen vil være en trussel mot arter knyttet til dette habitatet, spesielt fordi det her dreier seg om spesialiserte (stenøke) arter med strenge krav til habitat kombinert med at naturtypene er sjeldne.

I tillegg til å være en truet naturtype er fossesprutsone definert som viktig naturtype etter DN håndbok 13.

I tillegg til stor sannsynlighet for forekomst av rødlistearten Gråspett i influensområdet er det registrert forekomster av rødlistearten Søterot, som av miljø- og utviklingsminister Eirik Solheim er plukket ut som kommuneart for Odda kommune, noe som gjør at kommunen her har et spesielt forvaltningsansvar.

Se vedlagt faktaark fra Artsdatabanken (Vedlegg 1)

Oppsummering og konklusjon.

Norges Miljøvernforbund vil på bakgrunn av forekomster av viktige og truede vegetasjonstyper som fossenger og bekkekløfter, samt rik bjørkeskog med forekomst rødliste arten Søterot, og sannsynlig forekomst av gråspett, samt de truslene småkraftutbygging generelt utgjør mot Norges nasjonalfugl Fossekalen, fraråde utbygging i dette vassdraget.

Subsidiært vil vi påpeke at konsekvensutredningen ikke tilfredsstiller de krav til grundighet eller pålegg om hva som skal utredes, gitt av NVE og OED, og at beslutningsgrunnlaget derfor er for dårlig til at konsesjon kan vurderes på gitte tidspunkt.

Vi vil generelt be om at det ikke blir gitt flere småkraftkonsesjoner før fylkesplan for småkraftutbygging er på plass.

Naturvernforbundet i Hordaland har i brev av 31.03.2009 uttalt følgende:

"Naturvernforbundet Hordaland (NVH) er fylkets største natur- og miljøvernorganisasjon og er et fylkeslag av Norges Naturvernforbund. Organisasjonen er basert på frivillig arbeid og har som formål å verne om naturen og sikre livsmiljøet slik at menneskelig aktivitet ikke overskrider tålegrenser i naturen.

Generelt om småkraftutbygging i Hordaland

Man har de siste årene sett at utbygging av mindre kraftverk legger et enormt press på vassdragsnaturen i Norge og da spesielt i Hordaland. Fylkeskommunen har derfor tatt initiativ til å utvikle en fylkesdelsplan for små vannkraftverk som nå snart skal ut på høring. Etter vår mening burde samtlige søknader settes på vent inntil denne er på plass slik som det åpnes for i Olje- og energidepartementets (OED) retningslinjer for små vannkraftverk.

Om søknaden**Naturmangfold**

I forbindelse med utredningen av naturmiljø og biologisk mangfold er det blitt påvist flere delområder med BM-verdi (biologisk mangfold) og viktige naturområder. Det gjelder fosser og fossenger knyttet til 2 sidebekker som er planlagt tatt inn i prosjektet. Her vokser det kravfulle karplanter, blant annet søterot, og flere fuktighetskrevende mosearter i sprutpåvirkede fossesprøytoner. Når man ser på omslagsbildet til NNI-rapporten (og på side 23, samme bilde) som viser en mindre foss med fuktenger, ser man tydelig hvor frodig og fuktighetskrevende dette området er.

Videre nedover i skråningene mot hovedelven er det et rikt artsinventar med karplanter og også høgstaude/storbregneutforminger. Søterot er på rødlisten 2006 kategorisert som nær truet (NT). 2 fosser med mindre fosserøyksoner blir klassifisert som lokalt viktige naturområder. Det er også en bekkekløft som med bakgrunn i kostnadsrammen for undersøkelsen ikke er blitt videre undersøkt. Det er heller ikke gjort spesifikke undersøkelser av faunaen tilknyttet elvemiljøet.

I vurderinger av konsekvenser for biologisk mangfold skal føre-var prinsippet ligge til grunn. Norge har forpliktet seg til å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010 og den største trusselen mot biologisk mangfold er nettopp arealinngrep. Samtidig vet man også at svært mange rødlistearter har sitt tilholdssted i vassdragene på grunn av de mange ulike og varierende naturtypene man finner der.

Bekkekløfter er en av våre mest varierte og dramatiske naturtyper med konstant høy fuktighet. De store vekslingene i de lokale naturforhold gir et høyt arts mangfold og et stort potensial for innslag av rødlistearter. Liten tilgjengelighet på grunn av vanskelig topografi resulterer ofte i stabile miljøforhold.

Etter vår mening kan og bør NVE pålegge utbygger kostnaden av å gjøre tilstrekkelige undersøkelser av bekekløften. Dette til tross for, og kanskje nettopp fordi, naturtypen er vanskelig tilgjengelig.

Funnet av den nær truede planten Søterot krever også hensyn. Våren 2009 mottok ordfører Gard P.A. Folkvord i Odda kommune et kort med en oppfordring i fra Miljø- og utviklingsminister Erik Solheim om å ta vare på søteroten. I beskrivelsen står det blant annet at "Noen store bestander på Vestlandet har dessuten forsvunnet ved vannkraftutbygging" (...) I Odda er den kommuneblomst". Søknaden nevner funnet, men gir ingen beskrivelse av hvordan utbygger spesifikt vil forholde seg til dette funnet.

Friluftsliv/reiseliv

Under punkt 3.11 "brukerinteresser" beskriver søknaden at området er lite brukt som turområde. NVH vil her kun opplyse om å ha mottatt henvendelser i fra privatpersoner som ikke er tilknyttet organisasjonen og som er bekymret for hvordan prosjektet vil påvirke områdets verdi.

Det er også en "aukende satsning på reiseliv i Røldal, både med ski og hytteturisme. Også vandring på pilgrimsleiene til Røldal har økende interesse for tilreisende." står det å lese i beskrivelsen av Røldal i utkastet til fylkesdelsplanen for små vannkraftverk i Hordaland. I vurderingen av slike prosjekt bør man i større grad ta hensyn til framtidig bruk av området.

På kulturminner viser søknaden kun kort til at det ikke er automatisk fredete kulturminner i influensområdet og viser så til et særdeles kornete kartutsnitt i fra Riksantikvarens kartdatabase. Her burde søknaden vært litt mer utfyllende enn bare å konkludere med at kulturminner i området ligger utenfor influensområdet. Så vidt NVH har forstått det på andre kilder er det snakk om en av de gamle pilegrimsveiene som går i fra Røldal og det skal også ha vært arrangert turer i tilknytning til denne. Selv om prosjektet ikke skulle komme direkte i konflikt med kulturminnene så kan en reduksjon av områdets naturverdi også redusere opplevelsen av disse.

NVH har videre vært i kontakt med kulturminneavdelingen hos Fylkeskommunen og forstått det slik at man også der ønsket å se nærmere på potensielle konflikter med disse minnene.

Sårbart fjellområde

Inntaket i Botnaelva, kote 785 moh, og overføring av tre bekker, fra kote 815 til kote 900 moh, vil medføre inngrep i et sårbart høyfjellsområde. Terrenget i denne høyden er også åpnere slik at inngrepene og bortfallet av elvene vil være mye mer synlig i et åpnere landskapsrom

Totalvirkning

I utkastet til fylkesdelsplanen er Røldal et eget delområde. NVE har beregnet seg fram til 29 potensielle småkraftverk i dette området, hvorav 17 er under 3 kr/kWh. Etter NVH er sin erfaring samtlige av disse 17 potensielle kraftverkene enten søkt utbygd eller på planleggingsstadiet. En må også ha i mente de tidligere store utbyggingene i Røldal og vassdraget. NVH mener det må vises oppmerksomhet på totalomfanget i et slikt geografisk

begrenset område og at hvert enkelt prosjekt må vurderes strengere enn det som kanskje er normalt. Ellers vil de naturfaglige, sosiale og samfunnsmessige forhold, inkludert annen økonomisk aktivitet, bli skadelidende i et uforholdsmessig omfang. Problemstillingen krever en mer helhetlig tenkning i forhold til det hvert enkelte prosjekt er påkrevet.

Samfunnsinteresser

Prosjektet har med en kraftproduksjon på 8, 32 GWh tilnærmet null samfunnsinteresser i et distrikt som er en av Norges største krafleverandører.

Inntekter til Odda kommune i form av skattlegging er ytterst marginale.

Ingen av de fire grunneierne har fast bopel i Botnen og alle har annet lønnet arbeid. Prosjektet har derfor ingen betydning for bosettingen.

Sluttkommentarer

Naturvernforbundet Hordaland mener at søknaden ikke oppfyller kravet om biologiske undersøkelser så lenge det ikke er gjort tilstrekkelige undersøkelser av bekkekløften som er en svært viktig naturtype for biologisk mangfold. At dette vil overskrive kostnadsrammen for kartleggingsarbeidet bør ikke telle som et argument for at det er gjort tilstrekkelig utredning. Her bør føre-var prinsippet være førende og tilsi at man behandler bekkekløften som om den skulle inneholde rødlistearter inntil det motsatte kan sannsynliggjøres.

Etter vår mening har søknaden vesentlige mangler når det kommer til sine beskrivelser og kartlegging av konflikter med overnevnte tema. Den gir ingen beskrivelser eller kommentarer til hvordan man vil forholde seg til de anbefalinger og funn som er gjort i forbindelse med kartleggingsarbeidet. Vi vil advare mot en holdning der slike undersøkelser kun blir en formalitet.

Med tanke på det utbyggingspresset man nå ser i Røldal bør NVE også vurdere å sette i gang et helhetlig kartleggingsarbeid i elver knyttet til potensielle småkraftprosjekt i området.

Naturvernforbundet Hordaland mener at konfliktene under hvert tema samt en totalvurdering tilsier at søknaden må avvises slik den i dag foreligger.

Haugesund turistforening har i brev av 22.03.2009 uttalt følgende:

"Haugesund turistforening i samarbeid med Bergen turlag vil takke for at vi får komme med vår uttalelse på overnevnte utbygging.

Vi vil i tillegg uttale oss generelt til utbygging av vassdrag i hele området. Flere aktuelle problemstillinger i forhold til vassdragsutbygginger viser seg å bli aktuelle i den nærmeste fremtid.

BOTNAELVA:

Selve den tekniske utbyggingen i Botnaelva kan vi ikke direkte gå inn på. Men vi vil nevne at det fra Geir Botnen (grunneier?) er opplyst at her går det en gammel pilgrimsveg. Dette finner vi ikke i vedlagte dokumenter. Dette må derfor sjekkes opp og eventuelt legges frem for aktuell myndighet for uttalelse.

Videre vil vi påpeke at det er meget viktig å overholde INON, da det er svært lite av inngrepsfri natur igjen i Norge.

Rødlistede arter krever spesielt vern, så her må regelverket følges!

GENERELT:

Innfluensområdet rundt Røldalsvatnet er fra før sterkt berørt av vassdragsutbygging. Videre utnyttning av de resterende vassdragene vil i sumeffekt bidra til at verdifull elvefauna vil bli skadelidende og område miste sin identitet med flotte pulserende bekker og elver fra høyt til fjells og ned til vatnet.

Odda kommune er også pliktig til å ivareta denne naturrikdommen til gode for naturen i seg selv. Etter hvert er dette blitt Norges Regnskogsvern!

NETTILKNYTNING:

I vedlegget fra Odda energi har selskapet vurdert hele området sitt potensial for å få ut all fremtidig utbygget kraft på nettet, også mot Rullestad. Dette ser ut til å bli meget kostbart, 60 mill kr. Har utbygger regnet ut sin andel av denne nettutbyggingen inn i sitt forslag til utbygging i Botnaelva? Er da dette økonomisk forsvarlig? Legges ikke det et press på å bygge ut all mulig vasskraft i området for å få dette til å lønne seg?

Vi anbefaler NVE å be Odda kommune å lage en plan for all småkraft i området før en eventuell konsesjon gis her. Det bør også lages en slik plan for hele kommunen i samarbeid med Odda energi, for å få til en felles plan for disse problemstillingene som nettilknytningen fremtvinger. En reduisering i utbyggingen pga nettproblemer må komme urørt natur til gode!

Vi viser til en slik plan i Luster kommune, utført av Magnus Snøtun, Luster energi."

Nye Odda har i brev av 23.03.2009 uttalt følgende:

"Noen linjer fra søknaden: (Nye Oddas kommentarer i "bold og parentes")

Kraftverket skal kun kjøres på tilsig med vannføring i elva på minimum (30 l/s + 20 l/s) = 53 l/s. Skvalpekjøring er ikke aktuelt. (Dvs. at det da er restvannføring på 20 l/s i elvetraseen.)

Utbygger ønsker å kunne nytte den vannressursen som renner til inntaket ved dam1 fullt ut, og da er det valgt plassering av inntak og kraftstasjon som er optimalt. En må få med alle de mindre sideelvene bekkene som til slutt samles i dam1 for å kunne forsvare utbyggingen. (Dette er feil da en mindre utbygging også vil kunne gjennomføres med positiv økonomi i Botnaelva. Mindre anlegg med mindre investeringer gir også lønnsomhet)

Det er under biomangfoldkartleggingen påvist flere sårbare vegetasjons- og naturtyper som vil bli berørt av tiltaket, så som de tidligere omtalte fossene, med tilhørende fossesprøytsone og forekomst av rødlistet karplante. Videre finnes det flere utforminger av rik bjørkeskog. Det samlede verdi for biomangfoldet er vurdert til nivå "liten til middels verdi". Konsekvens av tiltaket anleggsinngrepene, dvs. rørtrase og anleggsveier vil i begrenset omfang påvirke naturtyper/økosystem av spesiell karakter. Redusert vannføring i hovedelven og sidebekkene vil kunne påvirke fuktigheten langs elven og bekkene noe, men eksponeringen og topografien i elvedalen vil sannsynligvis dempe noe av antatte negative effekter av den planlagte reduserte vannføringen. Inntaket av sidebekkene ved om lag kote +620 vil sannsynligvis gi negative effekter i lokale fossenger. (I setningene over bagatelliseres konsekvensen av den kraftig reduserte vannføringen)

(Det kommer frem av søknaden at den truede Søterot er etablert i utbyggingsområdet.)

3.14 Samfunnsmessige virkninger

Tiltaket vil ha mindre betydning for skatteinntektene til Odda kommune

En eventuell økning av minstevannsføring i sommerhalvåret til 5 persentil sommervannføring vil bety et mindre produksjonstap på om lag 0,1 GWh. Med en kraftpris på 40 øre/kWh vil dette bety et inntektstap på 40.000 kr/år som for dette prosjektet er mye da det er allerede en høy utbyggingskostnad.

NYE ODDAS syn på søknaden:

Etter å ha gjennomgått søknaden vil Nye Odda på grunnlag av følgende punkter gå imot at det blir gitt konsesjon slik søknaden for anlegget i Botnaelva i dag foreligger.

- Bruk av alminnelig lavvannføring som mal på minstevannføring (avbøtende tiltak) er her som i nær alle andre småkraftsaker alt for liten og "feil-inn plassert". NVE vet hva vi mener da de selv sier at dette er en størrelse de nå er "på vei bort fra å bruke" i slike sammenhenger.*
- Vi er opptatt av at det blir langt bedre balanse mellom uttak av vann og restvannføring. 5 persentilverdier gir også alt for liten balanse mellom uttak og restvannføring.*
- Vi mener en utbygging med en kombinasjon av mindre uttak av vann, inntak lengre nede, og dermed langt mindre anleggskostnader og utstyrs kostnader ville kunne gitt lønnsom og reelt sett en langt mer skånsom og fornuftig utbygging.*
- Vi mener søknaden bærer preg av at natur og miljø først er kommet på agendaen etter at ingeniørene har dimensjonert det anlegget som er maksimalt teknisk mulig i Botnaelva (med sidebekker).*
- Vi mener at selv om ikke Botnaelva er fredet mot kraftutbygging bør det utvises en langt mer moderat holdning til hva som er akseptabelt i forhold til inngrep og anleggsstørrelse.*
- Vi vil vurdere endring av vårt synspunkt om det blir sendt inn søknad på et mindre anlegg."*

Marketta Balk Botnen har i brev av 17.03.2009 uttalt følgende:

"Et lysende sted"

Undertegnede var øyenvitne i Røldal for 15 år siden ved avduking av en minneplate på plassen Botnen over de 53 Røldal-kvekerne som utvandret til Amerika "under ett" våren 1869. I år er det akkurat 140 år siden denne kollektive emigrasjonen til USA fann sted, en hendelse som er enestående i norsk kvekerhistorie. To busslaster med etterkommere av disse emigranter og andre norskamerikanere var til stede ved markeringen der. Åpen himmel og urørt natur rundt denne historiske grunn formet det mest storslåtte katedral for gudstjenesten som ble holdt på gårdsplassen Botnen etter avdukingen av kulturminnesmerket.

Røldal er nylig valgt til en av de ti regionale pilegrimssentre som skal markere kulturminneåret 2009. I sommer er folk fra fjernt og nært invitert til å gå en urgammel pilegrimsvei fra Suldal til Røldal. (vedlegg 3) Denne turen skal følge den opprinnelige pilegrimsruta som "lander" nettopp på plassen Botnen i enden av Røldalsvatnet. Slike

pilegrimsvandringene til Røldal har funnet sted allerede i middelalderen. Røldal-kvekernes etterkommere fra USA og deres valfart til "Botnen" kan sees i samme lys som disse pilegrimsvandringene.

Kulturminneloven må trekkes inn i denne konsesjonssaken. Odda kulturstyre, som i sin tid var en viktig støttespiller for realisering av historisk kildemateriale om denne utvandrergruppen, bør på nytt komme på banen. Man må verne området rund Botnen fra ødeleggelser som en kraftverkbygging uten tvil vil medføre. Stillheten og den roen man opplever på dette "lysende sted" er verdier som generasjoner på generasjoner må fremdeles kunne få del i og som mange pilegrimer gjennom århundre har vært vitne til.

Kortsiktig materiell profitt for noen få enkeltmennesker i en større historisk perspektiv må vike for mer langsiktige, velferdsmessige og åndelige verdier for flere. Og hva gjør man med naturen? Man fjerner attraksjoner som turister fra alle kanter av verden kommer for å se! For all fremtid!

Historieløshet og mangel på respekt for skaperverket har ødelagt mange kulturskatter i Norge gjennom årene. Av og til må man fare langt for å kunne se tydelig nok. Kan hende det var i kraft av denne erkjennelsen at folk fra Iowa, Pennsylvania og fra "Sørstatene" kunne betrakte sine røtter mens de så inderlig sang "Millom bakkar og berg" ved Botnaelva i 90-tallet. Saga om Røldal-kvekene som bodde i Botnen over 150 år siden er på mange måter en manifestasjon av vestnorsk karakterstyrke, mot og - ånd. La oss ikke få det tapt! Og man må ikke glemme at kvekerne som organisasjon fikk Nobels fredspris i 1947!

Historieløshet er den største trusselen for menneskenes selvforståelse - som en del av skaperverket.

Jeg avslutter med ord og toner fra minnehøytiden en vakker julikvell på tunet i Botnen:

"Tidi ho renn som elv mot oss, fort skifter sumar med vetter. Fader, ver alltid Noregs los radt til dei seinaste ætter!"

Marketta Balk Botnen har i brev av 17.03.2009 uttalt følgende:

"Med kongeørnens blikk

Plassen Botnen i Røldal grenser til en smal "tunge" av Rogaland fylke (Ryfylke) som ligger mellom Hordaland og Aust-Agder. Midtre deler av Aust-Agder har en av landets tettste påviste bestander av kongeørn. "Statsnett ble pålagt å starte anleggsbråk på en høyspenttrasé i Bykle kommune senest 20. februar for å skremme ørnen slik at det ikke skulle starte hekking og egglegging her, men ville velge et annet alternativ som ligger lenger unna." kan man lese i lokal avis. (Agderposten, 5. mars 09).

I vandring på Røldalsheiene som grenser til ovennevnt fjellformasjon har man sett kongeørnen krinse rundt stølen som ligger ovenfor gården Botnen, i enden av Røldalsvatnet. Det er hit folk gjennom generasjoner har vandret fra Bykleheiene, der det i 1800-tallet beitet også en stor reinsdyrflokk — over tusen dyr. (vedlagt kart) Et blikk bakover eller bare på Norgeskart er nok til å få én å forstå at naturen henger sammen med de tiltak som menneskene setter i gang.

Helt tett inntil konsesjonsomsøkte fjellområdet ligger det den sørligste lille rest av en isbre - Breifonn. Hvilken påvirkning har denne breen fra urtiden av hatt til hele dette fjellområdet både klimatisk og hydrologisk? Hvilken faktakunnskap/grunnlag for beslutningsmyndighet. Er i det hele tatt lagt frem om flora og fauna på dette spesielle område ved isbreen?

Konsesjonssøknaden nærmest "hopper over" denne viktige siden med bare overflatisk omtale, at ... "en rødlisteart ble påvist i influensområdet" samtidig som man i oppsummeringen sier, at..." flere sårbare vegetasjons- og naturtyper som vil bli berørt av tiltaket, "

La elva leva

Botnaelva har rent tusener av år gjennom bakker og berg i denne dalen og formet både vegetasjon og dyrelivet her. Norges nasjonalfugl Fossekalen hopper ennå ivrig og vinker til en forbipasserende stivandr. Gamle mosete steingjerder ved sætersti opp mot stølen bringer pust fra en svunnen tid. På vinterstid kunne man se spor på snøen — gaupen har vært her.

Men i dag er det andre "vinder" som puster og vil ta over. KraftKarane AS vil komme på banen og rydde bort skogen og vegetasjonen med sine anleggsmaskiner. De vil "temme elven" og legge den i rør. De vil lage en dam, en stor vannbasseng over den bratte fjellsiden på Botnen for å produsere "kraft" for en overmettet marked. Man kan lese i fylkesplan for Hordaland 2001-2012 som viser at Hordaland er det største vannkraftfylke i landet og produserer langt mer energi enn fylkets forbruk. Det er derfor nok tilgang på energi både lokalt og regionalt. (www.naturvern.no). Kraftkarane vil lage kraftstasjon ved Røldalsvatnet som med sine turbiner og transformatorer kommer å produsere også "støy" for de mange stillhetssøkende og jage bort den turistnæringen som eventuelt ville satse på rekreasjon med urørt natur og, stillhet som varemerke.

I konsesjonssøknaden er det ingenting nevnt om de problemer man hyppig kan møte på veien til gården Botnen. Utallige ganger har det gått store snøras mellom Hordadalen og Botnen. Eksisterende vei frem til planlagt kraftstasjon er nokså mangelfullt beskrevet i søknaden som er laget av et konsulentfirma uten lokalkjennskap. Man finner ikke heller noe geologiske utredninger i søknaden med tanke på rasfare. Førti tonn tung vannmasse (d.v.s. 40 000 liter vann i dam 1) på en myrjord som presser grunnen mot en skrå fjellside føles ikke betryggende når man ser hvilke ødeleggelser folk i Namsos nylig fikk oppleve. Rasulykken der er en alvorlig tankevekker og man håper at Namsosrasen setter fokus hos myndigheter og utbyggere på denne siden av planlegging, sprenging og annet anleggsvirksomhet.

Så man kan spørre hvilke fordeler dette tiltaket skulle medføre?

Sysselsettingsvirkning for 4 — 5 anleggsarbeidere for et år og profitt for noen få enkelte mennesker for kraftproduksjon på 8,2 GWh for en overmettet marked er nok noen av disse. I rapporten for konsesjonssøknaden ansees skatteinngangen ubetydelig for kommunen.

For en slagkraftig region trengs det folks egen bevissthet om sine "merkevarer". Næringslivet i Røldal kan ikke leve bare av ennå flere småkraftverk som ødelegger naturen og de kvaliteter som bl.a. turistnæringen ønsker å tilby for rekreasjonssøkende mennesker. Mer helhetlig styring og en politisk vilje må til for å ivareta naturen — ikke bare for folk av dagens samfunn men også for kommende generasjoner."

Nils Botnen har i brev av 25.03.2009 uttalt følgende:

- "1. Det vises til konsesjonssøknad for bygging av Botnen kraftverk fra januar i år. Høringsfristen er satt til 25. mars 2009. Jeg har en hytteeiendom i Botnen. Jeg går i mot at det gis konsesjon til dette tiltaket.*
- 2. Det skal skje betydelige inngrep i naturen både under anleggsperioden og når anlegget med kraftverk vil være ferdig. Det skal bl.a. bygges to dammer, rørgate som føres ned til egen kraftstasjon i Botnen - nede ved Røldalsvatnet.*

Det tas sikte på å utnytte vannfallet i Botnaelva til kraftproduksjon. Til dette er å bemerke at Botnaelva er en utpreget flomelv, med lav vannføring store deler av året. Dette forhold vil øke støynivået som uansett vil være en konsekvens av et slikt anlegg. Støy fra produksjonen øker av at det ikke er full utnyttelse av anlegget i store deler av året. Støy vil altså være et betydelig problem. Jeg vil også peke på at det sies følgende i søknaden, se side 11: "Det er langt til nærmeste bolighus, slik at støyen vurderes som ikke sjenerende selv om vannflaten bærer lyd godt." Under pkt. 4.2., side 23 sies det: "Det vil bli støy fra turbin, generator og trafo ved produksjon...." Støyen vil forplante seg fra kraftstasjonen siden den ligger nede ved Røldalsvatnet, og følgelig forsterke denne. I denne forbindelse pekes også på de spesielle topografiske forhold i Botnen - med bratte fjellside på begge sider av vannet. Det kan bli en ekkoeffekt på grunn av dette. Disse topografiske forhold vil altså forsterke problemene med støy.

I søknaden oppgis at det er fire grunneiere, se side 5. Til dette er å bemerke at ingen av disse har stedet Botnen som fast bopel, og hensynet til naturinteressene og det betydelige inngrep som tiltaket representerer, vil nok for disse ikke komme i forgrunnen.

3. Eiendommene i Botnen på den vestlige side av Botnaelva får, så vidt jeg vet, sitt drikkevann tilført enten direkte fra elva eller via grunnvannet. Det er etablert en brønn i området nær elva med rørfordeling til de respektive eiendommer. Et spørsmål vil være hva som vil skje med grunnvannet når vannet fra elva er demmet opp noe lenger oppe i lia, for igjen å bli ført i rør til kraftstasjonen. Hva vil utbyggingen ha som konsekvens for vanntilførselen i området?

4. Jeg vil minne om at Røldal på 1960 - tallet ble gjenstand for en betydelig vassdragsutbygging, hvor en rekke, større vassdrag inngikk. Tiltaket som det nå søkes konsesjon om, må etter min mening vurderes på bakgrunn av dette. Jeg peker på at både nåværende og den nye plan- og bygningslov reiser krav om konsekvensutredning når "tiltak etter annet lovverk som kan ha vesentlige virkninger for miljø, naturressurser eller samfunn." Det vises til gjeldende lov kap. 7 a, § 33-1. Etter min mening krever denne søknaden en slik utredning når viktige naturinteresser åpenbart står på spill i ytterst sårbar natur, i område hvor det allerede har blitt gjort betydelige inngrep. Det må være maktpåliggende at viktige samfunnshensyn som naturvernenssyn tas med i vurderingen. Etter min mening kan denne saken ikke behandles uten at det foretas konsekvensutredninger som nevnt, slik at saken er forsvarlig og fullstendig utredet.

5. Plan- og bygningsloven § 23 nr. 1 første ledd første punktum pålegger en kommune å utarbeide reguleringsplan for områder hvor det skal gjennomføres større bygge- og anleggsarbeider. Det følger av andre punktum at tillatelse etter § 93 ikke kan gis for slike tiltak før det foreligger reguleringsplan. Det omsøkte tiltak gjelder anlegg av et nytt kraftverk, og kommunen må følgelig ha en plikt til å utarbeide reguleringsplan i dette tilfellet. Høyesterett avsa 19. mars i år dom vedr. kraftanlegg i Hattebergdalen. Dom HR-2009-638-A. Denne avgjørelse vil være av betydning i denne saken. Høyesterettsavgjørelsen gjaldt oppgradering av kraftanlegg og anlegg for vannbehandling. Jeg vil først særlig vise til avsnitt (46) og (48) i denne dommen. I avsnitt (48) heter det:

"Jeg bemerker at et helt nytt tiltak i Muradalen av samme omfang, ville være så inngripende i et tilnærmet uberørt område av denne karakter at tiltaket måtte anses som større bygge- og anleggsarbeider etter § 23 nr. 1."

Det skal som nevnt bl.a. anlegges to dammer. Tiltaket vil innebære betydelige endringer av landskapet og ev. endringer i grunnvannstanden som igjen vil ha betydning for vanntilførselen

for eiendommer i området. Jeg vil fremheve at en plikt til å regulere foreligger når tiltaket i seg eller konsekvensene av tiltaket vil medføre vesentlige endringer i det bestående miljø eller utløser behov for andre tiltak som samlet kan gi større virkninger. Anleggsvirksomheten for å gjennomføre skal tas i betraktning, se samme dom avnitt (46). Det kan også være deler av tiltaket som må undergis byggesaksbehandling etter reglene i pbl, se f.eks. avsnitt (63) og (64). Større bygge- og anleggsarbeider kan ikke igangsettes uten at det skjer i samsvar med vedtatt reguleringsplan.

6. Det tilligger NVE og kommunen å sørge for at saken undergis en korrekt behandling og at saksforholdet blir fullstendig og forsvarlig utredet. Det dreier seg om Røldals egen identitet som fjellbygd - som egen "merkevare" - og som reisemål og turiststed i fremtiden. Viktige naturinteresser vil klart bli skadelidende hvis dette kraftverket bygges."

Vi som slekter til gården Botnen har engasjert oss i de planer som ligger for nærområdene av slektsgården til vår farfar."

Kathrine og Anneline Botnen har i brev av 24.03.2009 uttalt følgende:

"Vi viser til søknad om konsesjon for bygging av Botnen kraftverk og kommer her med våre innvendinger til at det gis konsesjon. Vi går i mot konsesjon da kraftverk i Botnen vil ha negativ innvirkning på forskjellige områder.

Bygging av enda et småkraftverk i Røldal virker ikke hensiktsmessig i en større sammenheng. Henviser til fylkesplanen for Hordaland 2001-2012 at Hordaland er det største vannkraftfylket i landet og hvor det produseres langt mer energi enn fylkets forbruk. Det er derfor nok tilgang på energi både lokalt og regionalt.

En eventuell utbygging ser vi som en samfunnsmessig forringelse som vil redusere opplevelsesverdien av pilegrimsveien fra Suldal til Røldal, en pilgrimsvei som har eksistert i årtider og som går via Botnen.

Den store ødeleggelsen som utbyggingen medfører på det biologiske mangfoldet er et annet punkt. I Botnen er det under kartleggingen påvist flere sårbare vegetasjons- og naturtyper.

I forhold til andre liknende småkraftverksøknader, synes vi at kartleggingen i dette tilfellet er mangelfull. Midtre delen av hovedelven er ikke kartlagt ref. s 20 i konsesjonssøknaden.

Den landskapsmessige konsekvensen ved fysisk inngrep ved elvestreng og terreng vil bli synlig og redusere opplevelsen av hele kulturlandskapet i Botnen.

Botnen er til sammenlikning mange steder en usjenert plass utenfor allfarvei. Stedet er ikke klassifisert og har ikke noen stor verdi som et regionalt friluftsområde. Nettopp av denne grunn ser vi at bevaring av stedet tillegges like store retningslinjer, for å kunne gi befolkningen en aktiv friluftsopplevelse.

Som en motvekt til den massive utbyggingen generelt i Røldal, hvor titalls elver allerede har blitt regulert, ser vi Botnen som et attraktivt sted for andre verdier. Vår bekymring av denne utviklingen hvor så mange småkraftverk bygges i et såpass lite geografisk område, er at det ikke blir sett under en samlet plan.

Gjennom vår oppvekst har vi hatt stor glede av den naturen som vi finner i Botnen. I alle år har vi hentet vann i Botnaelva, da det ikke er innlagt vann i våre besteforeldres hytte. Med tiden har vi derimot erfart at vannmengden her har blitt kraftig redusert.

Våre turer opp til Stølen har alltid vært en opplevelse, å se den store variasjonen i landskapet, med de mange små bekker som renner forbi og høre den glade lyden av rennende vann."

Geir Botnen har i brev av 10.03.2009 uttalt følgende:

"Jeg vil begynne med å sitere fra "Teknisk ukeblad nr. 07.07. der det står at "småkraftverk verre enn store anlegg".

Videre står det bl.a. fra forskningssjef i Norsk Institutt for Naturforskning(NINA), Odd Terje Sandlund at" i store anlegg er det

mulig å ha miljøtilpasset minstevannføring, mens småkraftverk må det vannet som finnes i den lille elven. Det betyr at man ikke kan kompensere for tapt vannførsel. I store anlegg har man derimot muligheten til å opprettholde en vannføring som gjør at store deler av biologiske mangfoldet i vassdraget kan beholdes, sier Sandlund.

Botnaelven er en flomelv, og det vil medføre mye støy samt kan være helseskadelig.

Jeg leser i konsesjonssøknaden at, skal denne utbyggingen forsvares så må de mindre elvene/bekkene samles i dam 1 og 2.

Dette vil medføre store inngrep i en sårbar natur, og vil bli tapt for ettertiden.

Her må vi nå tenke langsiktig-tradisjon, historie og vår kultur.

I Botnen finn vi kvernastein, minnesmerke over kvekarar samt her går også pilgrimsveien.

Her går gammel ferdsselsvei, men nå skal anleggsmaskiner overta, og dette vil medføre store inngrep i naturen der.

Nå er tiden inne for å snu, og at vi ser heller at folks muligheter til å få oppleve frie vassdrag og en urørt natur i vårt nærmiljø som er allerede sterkt regulert fra før.

Jeg kan også nevne at Røldalsvatnet, Grytøyrelva, Valldalsvatnet, Votna, Novlefoss og Storelva ble kraftig regulert på 60-tallet, at Ekkjestølen kraftverk bygger i disse dager, at Håraelva, Mjølana, Tuftelva, Einungsstølsfossen, Holdølo, Strandana, Grøno, Middalselva, Trossoelva, Trossvbekken, Kvesso, Grøndalselva og Sellandsbekken er under konsesjonsbehandling eller i utgreiingsfasen.

Er det berre privat profitt som skal drive oss?

I konsesjonssøknaden står det bl.a." prosjektet vil styrke næringsgrunnlaget for grunneiere og fallrettshavere i området"

Da vil jeg bemerke at disse fire grunneiere ikke har fast bopel i Botnen, og at alle har annet lønnet arbeidd.

Vi må se dette i et større bilde der viktige naturinteresser står på spill, og vil gå tapt i utbyggingen.

I Botnen finn vi rik flora bl.a. søterot som er på den nasjonale rødlista "nær truet". Jeg vil også legge til at ordføreren i Odda har fått et særskilt ansvar for å ta vare på denne arten.

Nei, nå er tiden inne for å snu!

Vi må ivareta vår natur- og kulturarv, og vi må ta vare på slik at folk får tilgang til frie vassdrag og urørt natur.

Undertegnede har tomt i Botnen og har planer om bygging av hytte.

2009 er kulturminneår."

Ingvar Olimstad uttaler følgende i e-post av 12.06.2010

"I høve at det er søkt om konsesjon for utbygging av Botnen kraftverk, har eg fått spørsmål om å gje ein uttale. Grunnen til det er at eg nett har skrive boka "Og funne det var på Jelse" (utgjeven av Suldal Sogelag og Suldal kommune), som fortel om pilegrimsvalfarten inn fjordane, gjennom Suldal, over fjellet og gjennom Suldalsskaret til Botnen og Røldal. Slik eg forstår det, vil den planlagde utbygginga gå midt i den gamle "Prestavegen", ferdavegen og pilegrimsleia frå eit stykke nedanfor "Stongi" og ned til Botnen. I vår tid er pilegrimsvalfarten teke opp att, om enn i andre former enn tidlegare. I Røldal er det planlagt å byggja eit pilegrimssenter. Då vil det sjølsagt vera viktig å ha mest muleg av dei gamle pilegrimsvegane intakt og at dei får liggja i mest muleg urørt natur. Dei inneheld mykje kulturhistorie som vi må verna om. Eg har ikkje detaljkunnskapar nok til å uttala meg for eller imot ei utbygging, men eg bed om at ved ei konsesjonshandsaming blir det teke sterkt omsyn til desse kulturverdiane."

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har i brev/e-post av 05.06.10 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

"1. Geir Botnen datert 10.03.09

Geir Botnen har hyttetomt i området, og er i slekt med ein av grunneigarane. Han har ein del generelle merknader til utbygging i Botnaelva. Botnen peikar på at elva er ei flomelv og at det vil medføre mykje støy. Han påstår at utbygging vil medføre store inngrep i sårbar natur, som vil gå tapt for ettertida. Han peikar på pilgrims- og ferdselsvegen som går i området og er redd for at denne går tapt dersom utbygging vert realisert. Han stiller og spørsmål om det er naudsynt med meir utbygging i Røldalsområdet enn det som allereie er fullført og om det er rett at grunneigarar som ikkje bur i området skal få bygge ut vasskraft.

Kommentar frå utbyggjar:

Ved utbygging av kraftverk vil ein nytta seg av ein del av vatnet i flaumperiodar og på den måten ta bort ein del av støyen. Kraftverket vil verta støyisolert. Under anleggsperioden vil det vera inngrep i terrenget, men etter arbeidet er avslutta vil berre overføringane, inntaket og stasjonen visa i terrenget. Anleggsvegen vert ført attende til terrenget og tilbakeført med stedlige massar slik at den etter nokon år ikkje vil visa. Under utbygging på 60-tallet vart ferdavegen nytta av utbyggjar under arbeid med linjebygging. Ferdavegen var då oppgradert. Vegen går gjennom eit stort plantefelt med gran i den nedre delen av utbyggingsområdet og ein anleggsveg vil kunne nyttast som skogsveg i ettertid når skogen skal takas ut.

Når det gjeld mengda av utbygging i området, vil søkjar peike på at Noreg ved vedtak av EU sitt fornybardirektiv, må auka parten av fornybar energi, monaleg fram mot 2020. At det må gjerast gjennom utbygging av elvekraft og vind på Vestlandet er høgst aktuelt. At det derfor vil vera områder som vert meir utnytta enn andre er derfor rimeleg å tru.

2. Odda Energi AS (OE) datert 12.03.09

OE peikar på at det pr. dato ikkje er kapasitet til å få ut ny kraft frå området i Røldal. Det vert arbeid med planar for utviding av kapasiteten og at det truleg er på plass i 2013. Botnen Kraftverk må ta sin part av utbygginga som anleggsbidrag og det vert frå OE lagt opp til eit slikt samarbeid. Botnen kraftverk kan ikkje rekna med å få levert kraft før nettkapasiteten er auka.

Kommentar frå utbyggjar:

Dette er eit problem som går igjen i alle område på Vestlandet, der det er stor produksjon og lite forbruk, og linene ikkje har kapasitet. Utbyggjar har fått tilbakemelding om at Odda Energi og Statnett samarbeider om ei løysing på kapasitetsproblema ovanfor overliggjande nett og at nettet skal forsterkast og ny trafo mot 300 kV lina skal etablerast. Utbyggjar har etterspurt oppdatert informasjon frå Odda Energi AS om nettstatus.

3. Marketta Balk Botnen 2 datert 12.03.09

Merknaden går for det meste ut på å beskriva området Botnen som eit gamalt "Kvekarområde", at "pilgrimsvegen" endar opp i Botnen og at område har stor verdi som rekreasjonsområde.

Kommentar frå utbyggjar:

Viser til tilbakemeldinga om kulturminne i kommentaren til Hordaland Fylkeskommune sin uttale.

4. Haugesund Turistforening (HT) ikkje dagsett.

Turistforeningen gjev ein generell uttale til utbygginga i området. Dei peikar på "pilgrimsvegen" og at INON ikkje må aukast og at raudliste artar krev spesielt vern. HT peikar på at område Røldal er sterkt prega av kraftutbygging og at Odda kommune har plikt til å ivareta naturrikdommen i området. Det vert og peika på at det ikkje er kapasitet i nettet og at det vert kostbart å oppgradera nettet, og stiller spørsmål med økonomien i Botnen Kraftverk på dette grunnlag.

Kommentar frå utbyggjar:

Viser til tilbakemeldinga om kulturminne i kommentaren til Hordaland Fylkeskommune sin uttale. Når det gjeld utviding av område for inngrepsfri natur - INON - går det i dag ei 300 kV-line gjennom området, og utbygginga vil ikkje utvide det areal som denne lina legg beslag på i dag. Viser til kommentar til Odda Energi når det gjeld nettkapasitet. Det er på noverande tidspunkt ikkje bestemt kor stor del av oppgraderingskostnadane som fell på Botnen Kraftverk, men kraftverket er klår over at det kjem ein kostnad i samband med nett. Med utbygging i samsvar med søknad ligg det inne i budsjettet eit anleggsbidrag for nettutviding.

5. Nye Odda(NO) ikkje datert.

NO peikar på at det kan utførast ein mindre utbygging som og vil gje lønnsemd. NO peikar og på at vassføringa i elva vert kraftig redusert og at dette er bagatelliserast i søknaden. Tiltaket vil heller ikkje ha noko å sei for skatteinntektene til Odda kommune meiner NO. Dei går

derfor i mot at det vert gitt konsesjon, men konkludera med at det bør vera større samsvar mellom restvassføringa og forbruk av vatn. Ein mindre utbygging kan dei sjå føre seg, med mindre forbruk av vatn og inntak lenger nede i lia. Dei vil kunne endre sitt standpunkt mot utbygging dersom søknaden vert redusert.

Kommentar frå utbyggjar:

I tillegg til minstevassføringa som vert sleppt forbi inntaket, kjem det frå sørvest ei side elv som har betydeleg vassføring målt opp mot uttak av vatn. Denne elva kjem inn i Botnaelva omlag 400 meter nedstraums uttak frå hovudelva (overføring A i søknaden). Grunnen til at inntaket ligg så høgt som det gjer, er at terrenget ned mot elva er bratt og eit inntak i hovudelva vil etter utbyggjar si meining føre til mykje større inngrep enn valde inntak. Samstundes som kostnaden med ekstra lengde på turbinleidning i eksisterande terreng ikkje vert så mykje høgare, då terrenget for det meste består av myr og skogsmark. At utbygginga ikkje gjev skatteinntekt til Odda kommune er feil. Anlegget vil måtte betale eigedomsskatt. Dei fleste kommunar nyttar ein skattesats på 7%. Med ein utbyggingskostnad på ein stad mellom 20 og 25 mill-kr. vil det gje kr. 175.000,- i eigedomsskatt det fyrste året.

6. Kathrine Botnen datert 24.03.09

Kommentaren går for det meste ut på at utbygging av Botnen Kraftverk vil få negative konsekvensar for området Botnen - Røldal. Det vert peika på at Hordaland er eit stort vasskraftsfylke og at det er god nok tilgang på energi både lokalt og regionalt. Elles vert det vist til opplevelsesverdien for "pilgrimsvegen" og store øydelegingar som utbygginga vil påføre det biologiske mangfaldet langs elva. Heile kulturlandskapet i området vert øydelagt, Botnen er ein usjenert plass og bør bevarast slik for ettertida.

Kommentar frå utbyggjar:

Utbyggjar viser til tidlegare kommentarar for dei ulike områda som uttalar peikar på. Når det gjeld kartlegging av eit parti i midtre delar av elva, siterar me BM rapporten "men det hefter en viss usikkerhet ved hvilke forekomster som kan finnes i den utilgjengelige bekkekløft i Botnaelva (jf. Fig. 2.4)." Det området kan kun undersøkes med et mer krevende feltopplegg, der klatreutstyr og sikkerhet står som 2 viktige elementer. På grunnlag av elvas beskaffenhet med store rullestein og ustabilt elvemiljø, vurderer vi potensialet for viktige botaniske artsfunn til et moderat nivå for den aktuelle lokaliteten. Den samlede verdi for biomangfoldet er derfor vurdert til nivået liten til middels verdi. "

7. Statens Vegvesen datert 22.03.09

Statens Vegvesen har ingen merknad til søknaden.

8. Nils Botnen datert 25.03.09

Botnen har ein hytteeigedom i området og går imot utbygging på fleire område. Han legg stor vekt på at det vil generera mykje støy frå anlegget både under utbygging og når kraftverket er i drift. Naturen og topografien i området vil forsterke støyen frå kraftverket påstår klagar. Han peikar og på at dei grunneigarane som står bak tiltaket ikkje bur fast på eigedomane sine og derfor ikkje viser omsyn til naturen og området ved Botnen. Han peikar og på vassforsyninga til eigedomane i området skjer enten frå elva eller ved brønnar med grunnvatn, og stiller spørsmål til konsekvensen utbygginga får på denne forsyninga. Elles meiner han at

utbygginga er av ein slik art at den krev konsekvensutgreiing etter Plan og Bygningslova og viser til rettspraksis frå andre tilsvarende utbyggingar.

Kommentar frå utbyggjar:

Botnen Kraftverk vil ikkje utvikla meir støy p.g.a. at det ikkje går for fullt mestedelen av året. Det vil verta gjort støydempingstiltak. Erfaringar som utbyggjar har frå andre tilsvarende elvekraftverk, er at det går fint å dempa støyen vert ulike tiltak i stasjonen og at når kraftverket går med mindre effekt er det mindre støy enn når det går for fullt. Det er mest sus frå vatnet nedstraums stasjon som gjev støy, men dette er ein støy som likevel fins i elva når den renn naturleg og. At grunneigarane ikkje bur på eigedomane sine er eit reint privat forhold. Når det gjeld vassforsyning til eigedomane i området, er det frå utbyggjar sitt syn ikkje noko stort problem, då det skal vera ein betydeleg minstevassføring frå inntaket pluss den tidlegare nemnde elva frå vest som kjem inn i Botnaelva og som vil halde restvassføringa på eit akseptabelt nivå sjølv og etter utbygging. Når det gjeld kravet om handsaming etter Plan- og Bygningslova, er søknaden laga etter malen til NVE.

9. BKK Nett AS datert 23.03.09

BKK Nett har ikkje kommentarar til søknaden, dei rekna med at Odda Energi vurderar kapasiteten i nettet og ivareteke sine interesser.

10. Marketta Balk Botnen I datert 17.03.09

Botnen har tidlegare og sendt uttale nr. 3 og i denne uttalen peikar ho på ein del generelle punkt i eit større område - Setesdalen/Bykleheiane/Hordaland (del av) - og ulike opplevingar i desse områda. I området Botnen vert det peika på unike fjellområde og at desse er urørte. Det vert stilt spørsmål om kva som vil skje med Breifonn - ei nærliggjande isbre. Det vert og drege fram at det skal byggast dam i området, og at denne dammen vert "stor" og utgjer ein fare. Uttalar peikar på at riksvegen mellom Røldal og Nesflaten er rasfarlig, og at veg til kraftstasjon ikkje er godt nok planlagt i søknaden. Det vert og etterlyst geologiske undersøkingar av området med tanke på rasfare, og det vert drege parallell til Namsos og leirraset der. Elles går uttalar imot småkraftutbygging på generelt grunnlag.

Kommentar frå utbyggjar:

Grunneigarane i området viser til at det dei siste år ikkje har vore mange som har nytta seg av område til turar. Dei som nyttar området mest, er bøndene som leiger område til sauebeite. Utbygginga vil ikkje ha verknad på Breifonn - den ligg lenger aust og mykje høgare til fjells. Inntaket er planlagt i ei sidegrein til Botnaelva og vert plassert slik at det vert fundamentert på fjell og med ein høgd på om lag 4 meter vil den ikkje utgjera nokon fare for utløysing av ras eller flaum i området. Uansett skal NVE vurdere inntaksdam etter gjeldande krav og klassifisering. At riksvegen forbi Botnen er rasfarleg vil ikkje utbygginga endra på, då utbygginga ikkje vil føra til meir belastning på vegen verken i positiv eller negativ lei. Vegen fram til stasjon vert ein liten stubbe på om lag 50 meter frå privat/kommunal veg som går forbi området som stasjonen er tenkt plassert i. I samband med detaljplan vil vegen verta nøye planlagt. Dersom det er tilhøve som utgjer ein fare for ras eller erosjon vil dette koma fram i samband med detaljplan og vil evt. verta vurdert i lag med denne. Det er ikkje synlege "arr" i terrenget som tyder på at området er utsett for ras, etter utbygginga på 60-tallet er faren for flaumar og betydeleg redusert.

11. Naturvernforbundet (NVH) datert 31.03.09

NVH er generelt imot småkraftutbygging i Hordaland og meiner alle søknader må venta til fylkesdelplanen for små vasskraftutbygging er vedteken. Det vert peika på at det er fleire områder med BM-verdi og viktige naturområde i influensområde for Botnen Kraftverk. Det vert bede om at bekkekløfta som har vanskeleg tilgang og vert undersøkt. Det vert vist til at utbygginga generelt grip inn i friluftslivet i området. NVH påstår og at inntaket ligg i eit sårbart høgffjellsområde. NVH peikar også på at utbygginga ikkje har samfunnsinteresser av nokon særleg grad, og at grunneigarane ikkje bur i område.

NVH meiner at søknaden ikkje oppfyller krav til kvalitet til BM-undersøking, då det ikkje er gjort undersøking i den brattaste og mest utilgjengelege delen av elva. Og at søknaden har manglar når det gjeld utgreiing og kartlegging av mogelege konflikthar i høve BM, og meiner søknaden bør avvisast.

Kommentar frå utbyggjar:

Hordaland Fylkeskommune har no vedteke fylkesdelplan for små vasskraftsutbyggingar. Når det gjeld BM-rapporten, er den utarbeid i høve til dei retningslinjer og føringar som gjaldt på det tidspunkt søknaden vart utarbeid og sendt til NVE. Inntaket til kraftverket ligg rett ovanfor skoggrensa og rett ved sida av ei 300 kV høgspenningssone som går gjennom område. At grunneigarane ikkje bur i Botnen er ein privat sak som ikkje vedkjem utbygginga.

12. Noregs Miljøvernforbund (NMF) datert 02.04.09

NMF viser til at Miljø- og utviklingsministeren har sendt brev til Odda kommune om bevaring av naturmangfaldet og spesielt søterot. Elles inneheld klagen ein generell vurdering av raudlistearter som kan førekoma i områder langs elvar og at det ikkje er utført gode nok undersøkingar spesielt for insekt og fuglar, samt at det ikkje er utført god nok undersøkingar i fossesprutsoner langs elva. NMF konkludera med at det ikkje må gjevast konsesjon då viktige og truga vegetasjonstyper vil verta berørt, og at fossekallen vert truga. NMF går og i mot at det vert gitt fleire småkraftkonsesjonar før fylkesplanen for småkraftutbygging i Hordaland er på plass.

Kommentar frå utbyggjar:

Utbyggjar viser til tidlegare kommentarar som går på like forhold - "dårlege" undersøkingar, generell motstand mot småkraftutbygging o.l. - det kjem i uttalen frå NMF ikkje fram nye moment som utbyggjar kommenterar.

13. Fylkesmannen i Hordaland (FYM) datert 03.07.09

FYM har få merknader til planane for utbygging av Botnen Kraftverk, og vil ikkje motsetja seg at det vert gitt konsesjon på vilkår av krav til minstevassføring og at terrenget vert tilbakeført etter utbygging til eksisterande utsjånad.

Kommentar frå utbyggjar:

Utbyggjar har ingen merknad til FYM sin kommentar - det er i søknaden lagt opp til ein betydeleg minstevassføring. Når det gjeld den midlertidige anleggsvegen som er tenkt opparbeid vil den når anlegget er ferdig, verta fjerna ved at terrenget vert planert og tilbakeført med stedlige massar.

14. Odda Kommune(OK) datert 07.10.09

OK stiller seg positiv til at det vert gitt konsesjon til utbygging av Botnaelva utan at det vert stilt vilkår. Utviklingskomiteen var på synfaring før handsaming i kommunen.

Kommentar frå utbyggjar:

Utbyggjar har ingen kommentar til OK sitt vedtak, og er glad for at OK ser positivt på utbygging av småkraft i dette området også.

15. Hordaland Fylkeskommune (HF) datert 22.03.10

HfK vedtok i møte 18.03.10 i sak 53/10 fylgjande:

1. Fylkesutvalet er positiv til utbygging av Botnen kraftverk.
2. Utvaletpeikarpå at omsøkte utbygging er i konflikt med automatisk freda kulturminne (gama1 ferdselsveg - "slepa'l). Saka må difor leggjast fram for Riksantikvaren for dispensasjon etter Kulturminnelova som vilkår for eventuell konsesjon.

[...]

Kommentar frå utbyggjar:

HfK skriv at det for andre tema enn ferdselsvegen ser ut til at utbygginga er mindre konfliktfylt. Utbygginga er i eit område med ein del biologiske kvalitetar, men verdien til desse og konfliktnivå er ikkje i eit omfang som gjer det naudsynt å rå frå utbygging av omsyn til biologisk mangfald. HfK rår frå konsesjon på grunn av kryssing av gama1 ferdselsveg. Med bakgrunn i dette vil utbyggjar leggja fram dokumentasjon på korleis delar av denne har blitt øydelagt i samband med tidlegare kraftlineutbygging og kvar grunneigarane meiner ferdselsvegen går.

Ut frå kartet som er vist på Askeladden I www.kulturminnesok.no, ser det ut til at den gamle ferdselsvegen er teikna inn frå breidda av Røldalsvatnet på øyra (d.v.s. tangen mellom Botnaelva og Øynaelva), langs Øynaelva opp til gardsvegen mot Rinden, Øyna og Haugen, og kryssar vegen ved Øynabrua. Dette stykket er no eit ugjennomtrengelig tett granplantefelt frå ca. 1950-talet. Vidare ser det ut for at ferdselsvegen skråar over innmarka til garden Haugen (kalla Storåkeren), og vidare opp til øvste bøen nedanfor gardshusa. Mellom bøkane er der ein bratt skråning med ein del gamle murar i ulike retningar, som grunneigarane har oppfatta som spor etter dyrking av marka (plassering av stein som er plukka or jorda, kombinert med planering og terrassering av bakkane).

[...]

Anleggsvegen (Muskeggvegen) som Hydro nytta under kraftutbygginga på 1960-talet gjekk gjennom gardstunet på Haugen, mellom eldhuset og utedoen, og vidare utover øvste bøkane i slak stigning langs gardsvegen mot det fyrste bruket på eigedomen (Bøkane, fråflytta og nedlagt på 1860-talet, då husa vart bygd opp i noverande tun). Stølsvegen til Haugen går i øvre grensa av bøkane mot skogen, og anleggsvegen kom inn på denne øvst på bøkane, der det er ei opning i muren på nedsida av vegen (Bilete nr. 3). Viser her og til vedlegg nr. 1 (Brev frå Røldal-Suldal Kraft (no Hydro) frå 1971, vedr. erstatningskrav etter skade av køyring med Muskeggar på bøkane. Anleggsvegen ser deretter ut til å velgja same retninga som den gamle ferdselsvegen er teikna på kartet.

[...]

På oppsida av vegen er det også eit tett granplantefelt, like opp til forbi midten av lia. Dette vart tilplanta av Hydro ca. 1965, som ein del av den økonomiske erstatninga til grunneigarane etter kraftutbygginga.

I høgd med Vedahaugen er det på kartet (Bilete nr. 1) teikna ei stipla linje i S-form som kryssar linja for den gamle ferdsselsvegen. På Vedahaugen ligg der også eit par gamle husmurar, der det vart bygt opp eit lite bruk truleg midt på 1800-talet. Arkeologen som var på synfaring for Hordaland fylkeskommune hausten 2009 var også med bort til desse murane, der det truleg budde folk berre nokre tiår. Linja på kartet kan truleg indikera gamal stilveg, for der er nokre stykke med spor av dette i terrenget her. I fylgje den eldste attlevande bebuaren i Botnen no, ein mann i slutten av 80-åra som er fødd og oppvaksen i grenda, er det ved Vedahaugen han er kjent med at der er synlege rester av vegen som vart nytta før Anleggsvegen vart bygd. Han skildrar også at denne vegen (stien) slyngar seg nedanfor og ovanfor anleggsvegen på dette stykket. Mellom Vedahaugen og Myrhaug kan ein truleg sjå småstykke av vegliknande spor i terrenget, nokolunde parallelt med Anleggsvegen nokre meter ovanfor i terrenget, men ingen samanhengande sti/veg. Truleg har attgroing og liten bruk gjort sitt gjennom åra.

[...]

Anleggsvegen er rimeleg godt synleg og samanhengande på heile strekninga, sidan den vart opparbeid og brukt av store maskiner for ca. 50 år sidan. Den er mest brukt til ferdsløse for folk og dyr seinare, og den er ikkje tilplanta med gran, men ligg mykje godt som ei open glenne i skogen. Med tida har vegen vorte utvaska og grov, mest som eit elveleie somme stader.

Kartet på Askeladden i www.kulturminnesok.no synest lite detaljert m.h.t. innteikninga av den gamle ferdsselsvegen. Linja er påfallande jamn og rett, når ein skal tenkja seg at den skal syna ferdsel av husdyr, folk til fots og gjerne med kløvhestar, sledar eller annan transport av varer. Det må difor vera grunnlag for å oppfatta denne linja som ei skissering av kva retning denne ferdselen hadde, meir enn ei nøyaktig plassering av ein veg i terrenget.

Likeeins er plasseringa av røyrsgata til kraftutbygginga synt på kartet som ei skisse, stort sett lagt litt på oppsida av linja for den gamle ferdsselsvegen. Endeleg plassering av røyrsgata i terrenget vert avgjort når detaljplanen vert utarbeidd.

Utbyggjar har endra noko på traseen etter at kartet frå HK vart motteke. Det må gjerast 2 kryssinga av ferdsselsvegen (Sjå oppdatert røyrtrasekart i vedlegg 3 med ferdsselsvegen innteikna). Den nederste kryssinga er der ferdsselsvegen er øydelagd av anleggsdrift på 60-talet. Utbyggjar vil søkja om frigjeving av kryssingspunkt etter Kulturminnelova hjå Riksantikvaren. Som avbøtande tiltak vil det under utbygginga lagast så smalt kryssingspunkt av ferdsselsvegen som mogleg. Topplaget vil verta teke vare på og lagt tilbake slik det var opprinneleg. Det vil verta nøye dokumentert med fotografering og beskrive i detaljplanen.

Det som er av tur- og friluftaktivitet i dette området, fylgjer anleggsvegen, både sommar og vinter, og ei heving av vegstandarden her kan slå positivt ut i form av auka bruk.

[...]

Me vil også kommentera eit anna poeng i fråsegna frå Hordaland fylkeskommune. Dette gjeld for det fyrste omtalen av "Verknader for miljø, naturressursar og samfunn (s. 3 i fråsegna)", der det under overskrifta Kulturminne vert hevda at "I fylgje utbyggjar er det ikkje kjende

registrerte automatisk freda kulturminne eller kulturminne får nyare tid. Dette er ikkje korrekt, då det gjennom området går ein gamal ferdselsåre (slepe) som er automatisk freda. "Me sjekka sjølve i www.kulturminnesok.no hos Riksantikvaren og det er ikkje registrert noko automatisk freda kulturminne i den grafiske framstillinga for Botnen.

Viss ein derimot kryssar kommunegrensa til Suldal, finn ein det automatisk freda kulturminnet "Slep Botnen - Rossemyr" som eit punkt på kartet. At det ikkje står i konsesjonssøknaden at den gamle ferdsleveggen er eit automatisk freda kulturminne, kjem av den manglande grafiske framstillinga av stiar i kulturminnebasen til Riksantikvaren og at utbyggjar difor ikkje har vore klare over denne statusen.

[...]

16. Oppsummering av Høyringsuttalane

I hovudsak er det desse argumenta som kjem fram i uttalane:

1. Generell motstand mot småkraftutbygging i alle vassdrag

Dei fleste som har merknad til utbygginga går imot på generelt grunnlag og med vilkår om at fylkesdelplan for utbygging av småkraftverk i Hordaland må på plass før konsesjon vert gitt. Det er søkt innanfor dei retningslinjer som OED har gitt. Utbyggjar meiner at det berre er ein liten del av elva som vert berørt, og ved å ikkje ta med sideelva frå vest ved kote 800 i tiltaket, vil elva behalda mykje av vatnet saman med føreslege minstevassføring.

2. Utbygginga er negativ for fossefall

Noregs Miljøvernforbund peikar på at nasjonalfuglen vår - fossefall - vil få dårlegare forhold ved ein utbygging av Botnaelva. Utbyggjar meiner at det vert nok restvatn i elva til at fossefallet sine hekkemogelegheter ikkje vert redusert.

3. Negativ verknad på landskap og naturoppleving i Botnen

Over halvparten av merknadane til utbygginga går på at landskap og natur vil verta negativt berørt av ei evt. utbygging. Fleire er kritiske til både inntak og stasjon samt til støy som eit kraftverk fører med seg. Heile tiltaket ligg i område som i INON er karakterisert som berørt, og utbygginga vil ikkje utvida dette området. Når anlegget er ferdig vil det berre vera overføringane, inntaket og stasjonen som vert synlege. Av desse kan det vera inntaket som kanskje vil vera det som vert mest synleg, men konstruksjonen er forholdsvis låg og ligg i eit bekkeløp som ikkje har innsyn frå den mest nytta stien i området. Ved å ikkje ta inn sideelva og ved slepp av minstevassføring vil elva ha vassføring på heile strekninga så nær om lag 400 meter frå overføringa av elva til inntak og ned til der sideelva frå vest kjem inn i hovudelva. Dette skjer ovanfor skoggrensa mellom kote 810 og 900, her går elva i eit gjel og er ikkje synleg frå ferdsleveggen i området, før oppe ved sjølve overføringskanalen. Overføringane er tenkt utført ved å lage kanalar i terrenget mellom dei ulike vassførande deler av elva/bekker og fram til inntaket på kote 785. Når det gjeld innsyn til dei ulike tekniske installasjonane, er det stasjonen som vil visa mest igjen, då den ligg tett opp til eksisterande veg og bygningar. Ev. støy frå stasjon vil verta redusert med støydempande tiltak.

4. Ingen verknad på lokal næringsutvikling

Kraftverket vil gje inntekter til grunneigarane, som vil kunne nytta desse til utvikling og vedlikehald av eigedomane sine. Under anleggsperioden vil utbygginga gje sysselsetjing til 4-5 personar.

5. Utgreiing av biologisk mangfald er for dårleg

Viser til utgreiing ovanfor for dei ulike tilhøva. Søknaden vart sendt inn i 2007 og oppdatert i 2009 og er i samsvar med retningslinjer utarbeid av NVE som gjaldt på det tidspunkt. Det vart sornmaren 2008 føreteke ny synfaring av biolog. Og utarbeidt ein ny BM-rapport for tiltaket, då den første var utarbeid etter synfaring seint på året og NVE bad om ny rapport frå vekstsesongen. Utbyggjar har ikkje motteke merknader til den siste BM-rapporten, og reknar derfor med at den er i samsvar med dei retningslinjer som er sett for slike rapportar.

6. Justering av rørgatetrase.

Under utarbeiding av detaljplanen vil utbyggjar freista å unngå konflikt med dei attverande restane av ferdselsvegen, men må kryssa den 2 stadar. Utbyggjar vil søkja om frigjeving av kryssingspunkt etter Kulturminnelova hjå Riksantikvaren. Som avbøtande tiltak vil det under utbygginga lagast så smalt kryssingspunkt av ferdselsvegen som mogleg. Topplaget vil verta teke vare på og lagt tilbake slik det var opprinneleg. Det vil verta nøye dokumentert med fotografering og beskrive i detaljplanen.”

Tilleggsopplysninger og kommentarer til disse

Etter NVEs sluttbefaring 30.06.2010 ble søker bedt om å gi en teknisk beskrivelse av overføringene samt beskrive framføring av en ev. rørgate på et teknisk krevende parti. I tillegg ble søker bedt om å vurdere tap i GWh ved ulike minstevannføringslipp samt tap i GWh om overføring C ble kuttet ut.

Søkers kommentar

”1) Det er utarbeidet prinsippsskisser som viser hvordan de ulike overføringene er planlagt, se vedlagt tegning 50 for en oversikt. Se også vedlagte tegninger 51, 52, 53, 54 og 55 for detaljutføring av de ulike overføringene.

Ved A1 bygges det en lav betongterskel som leder vannet over i elvens flomløp. Eksisterende flomløp graves om lag 1 meter dypere. Ved A 1 slippes det minstevannføring på 9 l/s. Se tegning 51.

Ved A 2 bygges det en enkel betongkum med nedgravd overføringsrør med lengde på om lag 30 meter. Se tegning 52.

Ved B bygges det en enkel betongkum med nedgravd overføringsrør med lengde om lag 150 meter. I tillegg må eksisterende bekk nedstrøms utløpet av overføringsrøret graves om lag 1 meter dypere. Ved B slippes det minstevannføring på 5 l/s Se tegning 53.

Ved C bygges det en enkel betongkum med et nedgravd overføringsrør med lengde om lag 140 meter. Ved C slippes det en minstevannføring på 1 l/s. Se tegning 54.

De ulike overføringene utføres med rør dimensjonert for å overføre eksakt maksimal vannmengde (2 x middelvannføringen) ved gitt vannhøyde. Slik unngår en overføringer fra et elveløp til et annet; der alt vannet vil gå i overløp. Vann som ikke kan benyttes til produksjon vil gå i overløp i sitt oprinnelige elveløp. Antall dager med henholdsvis overløp og minstevannføring vil være direkte sammenlignbart med det antall dager som fremgår av konsesjonssøknaden i punkt 3.1 Hydrologi side 16 og 17.

I tillegg til nevnte minstevannføringer og ev. overløp vil tilsig fra restfeltet gi vannføring i elven etter utbygging. Restfeltet mellom overføring A1 og punkt P1 (se tegning 55) er beregnet

til om lag $0,5 \text{ km}^2$, dette gir et tilsig på om lag 40 l/s. Restfeltet mellom punkt P1 og punkt P2 er beregnet til om lag $0,7 \text{ km}^2$, dette gir et tilsig på om lag 56 l/s. Restfeltet mellom overføring C og punkt P2 er beregnet til om lag $0,3 \text{ km}^2$, dette gir et tilsig på om lag 24 l/s. Totalt tilsig fra restfeltet ved punkt P2 blir da 120 l/s.

2) Ved overføring C er det en middelvannføring på 32,5 l/s. dette utgjør 7,5 % av totalt tilsig. I produksjon utgjør dette om lag 0,62 GWh årlig. Utbygger ønsker primært å beholde denne overføringen, så fremt den ikke får avgjørende konsekvens for utfallet av konsesjonssøknaden. Utbygger er enig med NVE at dette er et sårbart område, men mener at med god detaljplanlegging og klare krav til utførelse vil overføringen kunne etableres uten for store negative konsekvenser.

3) Bergknausen like nedenfor inntaket vil bli en utfordring å forsere, både med tanke på rørgaten og anleggsveg fram til inntaket. Da forsering av knausen med anleggsveg likevel vil føre til store inngrep i området ser utbygger det som naturlig og også sprengning rørgaten gjennom knausen. Området vil bli gitt spesielt fokus i detaljplanleggingen med tanke på reetablering/arrondering av terreng.

4) Det er i konsesjonssøknaden lagt opp til slipp av minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring, totalt 20 l/s for alle overføringer og inntak. Konsekvenser (for produksjon) ved å øke minstevannføringsslippet til 5-persen til sesongvannføringer er vist i konsesjonssøknaden i punkt 4.1 Minstevannføring, side 23.

For å begrense inngrepene i området ønsker utbygger å ikke logge minstevannføringene på overføringene, eller legge inn styring av overføringene. Dette vil medføre større inngrep i form av grøfter for signalkabel fra hovedinntaket til de ulike overføringene, samt etablering av hytter/skap og kummer for signalanlegg og ventiler. Utbygger ser på så omfattende tiltak som uheldig i et sårbart høyfjellsområde.

Alternativt kan minstevannføring i de ulike overføringene sløyfes og det slippes totalt 20 l/s ved hovedinntaket. Dette vil medføre vannføring tilsvarende tilsig fra restfeltet mellom overføring A1 og punkt P2 (120 l/s ved P2), i tillegg vil ev. overløp fra overføring A1, A2, B og C."

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

Søker er KraftKarene AS som vil være medeiere i et driftseslskap som skal stå for drift og vedlikehold av det planlagt kraftverket. Søker ønsker å bygge og drifte det planlagte kraftverket som skal nytte fallet i Botnaelva mellom kote 785 og 390.

Søknaden

Det søkes om tillatelse etter vannressursloven § 8 for utnyttelse av Botnaelva i Odda kommune til kraftproduksjon. Botnaelva har utløp til Røldalsvatnet i sørenden ca. 12, km fra Røldal.

Kraftverket vil nytte avløpet fra et felt på ca. 4 km^2 i et 395 m høyt fall i vassdraget mellom kote 785 og 390. Fra inntak føres vannet i nedgravde rør ned til kraftstasjonen, som er planlagt å ligge i dagen på kote 390. Som del av prosjektet er det søkt om tre overføringer til inntaket. Disse utgjør en del av Botnaelvas naturlige felt.

Det er videre søkt om tillatelse etter energiloven til å installere en generator på inntil ca. 3 MW ved Botnaelva med nødvendig elektriske anlegg og med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer. Det er søkt om konsesjon til å legge en 20 meter lang luftlinje fram til eksisterende 22kV-linje.

Beskrivelse av området

Botnaelva ligger nordvendt, i sørenden av Røldalsvatnet i Odda kommune i Hordaland. Botnaelva har et nedbørfelt ved inntaket på om lag 4 km². Dette består hovedsakelig av snaufjell. Høyeste punkt i feltet er om lag 1500 meter over havet. Elva er ei middels bratt elv som går hovedsakelig nede i ei bekkeløft. Elva går jevnt stri på hele den planlagt berørte strekningen. De planlagte overføringene vil ligge ovenfor tregrensen i skrint terreng. Inntaket er planlagt etablert i øvre del av bjørkeskogen. Rørgata vil gå igjennom bjørkeskog i øvre del, granplanteskog i midtre og kulturmark i nedre del av tiltaket.

Eksisterende inngrep i vassdraget

Nedre del av innfluensområdet er preget av menneskelig aktivitet som gårdsdrift med tilhørende veinett, støling og skogsdrift med granplanting. Nedre del er forbygd fra Røldalsvatnet og et godt stykke opp forbi eksisterende bro. En større kraftlinje går langs store deler av influensområdet. Nede ved Røldalsvatnet er det flere mindre kraftlinjer. Røldalsvatnet er regulert og naboelver til Botnaelva er regulert som del av Røldal-Suldalutbyggingen. Dette er utløpselva fra Røldalsvatnet på vestsiden av Botnaelva, mens elva på østsiden er tatt inn på tunnelen mellom Vasstølsvatnet og Røldal kraftverk.

Teknisk plan

Overføringer

Det omsøkte prosjektet vil innebære 3 overføringer A, B og C. Ved overføring A blir hovedelva overført via et ca. 30 meter lang rør over til ei litt mindre elv som går ved siden av hovedelva. Disse to elvene blir så overført, overføring B, via et 150 meter nedgravd rør fram til hovedinntak for kraftverket. Overføring C er en mindre bekk med et midlere årlig tilsig på 32,5 l/s som utgjør 7,5 % av totalt tilsig til hovedinntaket. Overføringen vil bli på ca. 140 meter med nedgravde rør. I produksjon utgjør dette 0,62 GWh.

Inntak

Inntaket er planlagt på kote 785. Dammen er tenkt utført som platedam av betong med høyde på 0-4 meter og en lengde på 22 meter. Vannet skal føres ut på siden av elveleiet til et inntak der det monteres to rister. Neddemt areal er beregnet til ca. 360 m² med et volum på ca. 400 m³.

Rørgate

Det er søkt om å legge rørgate fra inntaket og ned til kraftstasjon, en lengde på ca. 1800 meter. Rørgaten skal graves eller sprenges ned på hele strekningen.

Kraftstasjon

Stasjonsbygningen er planlagt plassert ved Røldalsvatnet på kote 390 og vil få et areal på ca. 60 m². Stasjonen er planlagt for installasjon av peltonturbiner, med kontrollrom og traforom integrert.

Kraftstasjonen er planlagt med en maksimal slukeevne på 0,868 m³/s og minimum slukeevne på 0,03 m³/s. Til sammenligning er middelvannføring ved inntaket beregnet til 0,434 m³/s og alminnelig lavvannføring til 20 l/s.

Elektriske anlegg

Kraftverket vil bli installert med en generator med ytelse på 3,2 MVA og en spenning på 0,69 alt. 1,0 kV. Transformatoren får en ytelse på 3,2 MVA og en omsetning på 0,69 alt. 1,0/22 kV. Kraftverket vil bli koplet med en 20 meter lang 22 kV luftlinje til eksisterende 22 kV linje.

Veier

Det er planlagt å benytte eksisterende veier i området samt å etablere om lag 1450 meter med midlertidige anleggsveger. Det er planlagt 20 meter med permanent ny veg fram til kraftstasjon. Det er også planlagt å beholde eksisterende skogsveg på ca. 350 meter.

Massetak og deponi

Det vil i følge søknaden ikke bli behov for massetak eller deponi ved anlegget. Overskuddsmasser er planlagt brukt til terrengarrondering lokalt.

Hydrologiske virkninger

Botnen kraftverk vil utnytte et nedbørfelt på ca. 4 km². Restfeltet nedenfor inntaket blir ca. 3 km². Middelvannføringen ved inntaket er 0,434 m³/s og alminnelig lavvannføring er beregnet til ca. 20 l/s. Kraftstasjonen er planlagt med en maksimal slukeevne på 0,868 m³/s noe som tilsvarer ca. 200 % av middelvannføringen. Minste slukeevne er oppgitt til 30 l/s. 5 persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 42 l/s og 16 l/s. Det er foreslått slipp av minstevannføring lik alminnelig lavvannføring 20 l/s. Slik søknaden er uformet vil utnyttelsen av vassdraget vil bli på ca. 74 % av middelavløpet over året.

En utbygging som omsøkt vil føre til en betydelig reduksjon av vannføringen på den berørte strekningen, men flomoverløp vil tidvis sikre noe vannføring ut over minstevannføringen.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Botnen kraftverk til ca. 8,3 GWh fordelt på 3,0 GWh vinterproduksjon og 5,3 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 22,6 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 2,72 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

Rørtrasé og overføringer med dammer vil legge beslag på rundt 23 500 m². Rørtrasé blir gjenfylt og tilbakeført gjennom naturlig gjenvekst. Permanente skogsbilveier vil beslaglegge 1480 m², anleggsveier vil beslaglegge 5800 m² men dette vil bli midlertidige inngrep. I tillegg vil etablering av kraftlinje og kraftstasjon kreve et areal på til sammen 1540 m².

Søkere innehar avtale om disponering av alle grunn- og fallrettigheter på den omsøkte strekningen.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Influensområdet ligger i LNF område.

Samlet plan (SP)

Utbyggingen er under gjeldende grense for behandling i SP, og det finnes heller ikke andre SP-prosjekt som berøres av utbyggingen.

Verneplan for vassdrag

Prosjektet berører ikke vassdrag vernet i verneplan for vassdrag.

Inngrepsfrie områder

Utbyggingen ligger i berørt område. Et lite område på begge sider av dam 1 og 2 vil medføre at noen hundre kvadratmeter inngrepsfri natur sone 2 vil gå tapt.

Nasjonale laksevassdrag

Utbyggingen berører ikke nasjonale laksevassdrag.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 30.06.2010 sammen med representanter for søkeren, grunneiere og brukere av området. Høringsuttalelsene har vært forelagt søker for kommentar.

Odda kommune er positiv til at det gis konsesjon for bygging av Botnen kraftverk. De skriver i sin uttalelse at Botnavassdraget ligger i grønn konfliktsone i kommunedelplan for energi og vassdrag, Dvs. at Botnaelva er vurdert til å ha få allmenne interesser knyttet til vassdraget.

Fylkesmannen i Hordaland kan ikke, ut fra de opplysningene som foreligger, se at allmenne interesser blir nevneverdig berørt. Fylkesmannen anbefaler bygging av Botnen kraftverk med krav om konsesjonsvilkår som slipp av minstevannføring hele året og tilbakeføring av terreng

Hordaland fylkeskommune er positive til bygging av Botnen kraftverk. De påpeker likevel at tiltaket er i konflikt med et automatisk fredet kulturminne og gjør oppmerksom på at det må søkes dispensasjon fra Riksantikvaren dersom det blir gitt konsesjon. For andre tema vurderer fylkeskommunen virkninger som lite konfliktfylt.

Statens vegvesen har ingen merknader til søknaden.

BKK Nett AS er kjent med at det er begrenset nettkapasitet og forutsetter at Odda Energi iverksetter nødvendige tiltak dersom kraftverk tillates.

Odda Energi beskriver nettsituasjonen i området i sin høringsuttalelse. De konkluderer med at Odda Energi ikke kan tillate at kraft fra et ev. kraftverk mates inn på 22 kV nettet i Røddal før nødvendig transformorkapasitet og nettførsterkninger er etablert.

Norges Miljøvernforbund mener at bygging av Botnen kraftverk ikke kan tillates på bakgrunn av forekomster av viktige og truede vegetasjonstyper samt rødlistede arter. Miljøvernforbundet setter fokus på søterot som ansvarsart i Odda kommune og at den er registrert som nært truet i den norske rødlista. De gjør også oppmerksom på det store antallet småkraftsaker og tap av biologisk mangfold. Miljøvernforbundet uttrykker også sin bekymring for fossefall og gråspett. Miljøvernforbundet mener at det i søknaden ikke foreligger tilstrekkelig informasjon om konsekvensene av en ev. utbygging.

Naturvernforbundet i Hordaland mener at søknaden bør avslås slik den foreligger.

Naturvernforbundet mener at søknaden ikke oppfyller kravet om biologiske undersøkelser. De påpeker at bekkeløften ikke er undersøkt og at føre var prinsippet her bør tas i bruk.

Haugesund turistforening uttaler seg generelt om kraftutbygginger i området og etterlyser en helhetlig vurdering av utbygginger i området. Turistforeningen anbefaler Odda kommune å lage en plan for all småkraft i området. For Botnaelva gjør turistforeningen oppmerksom på at det går en pilgrimsveg i området. De gjør oppmerksom på viktigheten av INON samt at regelverk rundt rødlistede arter må følges.

Nye Odda går i mot en utbygging slik søknaden foreligger i dag. Nye Odda mener at størrelsen på de tekniske inngrepene ikke samsvarer med kraftutnyttelsen. De anbefaler derfor en alternativ søknad med reduserte inngrep og større fokus på avbøtende tiltak.

Marketta Balk Botnen ønsker at elva skal forbli urørt. Botnen har sendt inn to høringsuttalelser som tar for seg de allmenne interessene knyttet til vassdraget. Botnen beskriver i sin første høringsuttalelse historikken i tilknytning til vassdraget og om pilgrimsleden som går opp langs Botnaelva. I sin andre høringsuttalelse beskriver Botnen elvas historiske betydning for det biologiske mangfoldet knyttet til vassdraget. Botnen legger vekt områdets verdi som rekreasjonsområde.

Geir Botnen går i mot at det gis konsesjon. Han påpeker at det vil bli betydelige inngrep i naturen ved en ev. utbygging og mener at tiltaket må konsekvensutredes, jf. ny plan- og bygningslov og at det må stilles krav om reguleringsplan. Han er bekymret for støyproblemer fra stasjonen og påpeker at denne støyen vil forsterkes pga. de topografiske forholdene i området.

Kathrine og Anneline Botnen går i mot en utbygging. De påpeker at Hordaland er det største vannkraftfylket i Norge og produserer langt mer energi enn fylkets forbruk. De ser på en utbygging av Botnaelva som en samfunnsmessig forringelse. De mener at søknaden er mangelfull og at området innehar allmenne verdier som er verdt å ivareta. De bemerker at familien har ei familiehytte i området og at elva som landskapselement derfor er av stor verdi.

Nils Botnen går i mot en konsesjon i hovedsak grunnet betydelige inngrep i naturen samt at han er bekymret for støy fra en ev. kraftstasjon. Nils Botnen har hytteeiendom i området. Nils Botnen påpeker at elva er drikkevannskilde for eiendommene på Botnen.

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulempes

Nedenfor har vi gitt en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og skadene/ulempene ved den planlagte utbyggingen:

Fordeler

- Prosjektet vil i følge søknaden gi ca. 8,3 GWh i ny årlig fornybar energiproduksjon.
- Tiltaket vil bidra til næringsutvikling i Røldal, lokal aktivitet og verdiskapning.

Ulemper

- En utbygging vil medføre redusert vannføring i Botnaelva og med det har visse negative virkninger for landskap, friluftsliv og vanntilknyttede arter.
- Tiltaket vil føre til inngrep i åpent fjellterreng.

NVEs vurdering

Botnaelva er ei jevnt stri elv uten større fosser som danner fossesprøytsoner. Langs Botnaelva er det registrert to forekomster av en naturtype med lokal verdi. Dette er fossesprøytsoner fra et par sidebekker som renner inn i Botnaelva. Det er ikke registrert rødlistearter i området. Høringspartene er delt i synet på en ev. utbygging, men kommunen, fylkeskommunen og Fylkesmannen har ingen innvendinger mot at det gis konsesjon på nærmere fastsatte vilkår.

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Botnaelva vil i perioder få sterkt redusert vannføring mellom inntak og utløp, en strekning på ca. 1840 m. Beregnet middelvannføring er på 0,434 m³/s. Maksimal slukeevne for kraftverket er 0,868 m³/s, tilsvarende 200 % av middelvannføringen. I et middelår vil vannføringen i følge søkers beregninger være under minste slukeevne i 68 dager i året, mens det i 59 dager vil være større vannføringer enn kraftverkets slukeevne. Det er foreslått en minstevannføring lik alminnelig lavvannføring hele året. Denne er beregnet til 20 l/s. Selv etter en utbygging vil det i perioder med flom gå mye vann i Botnaelva, men disse vil bli noe dempet.

Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

I følge søknaden forventes det ikke vesentlige temperaturendringer som følge av tiltaket. Som følge av naturlige store vannstandsvariasjoner er det i dag store temperaturendringer i vassdraget over året.

Biologisk mangfold

Vegetasjon og naturtyper

Store deler av den planlagt berørte vannstrengen går nede i ei bekkekløft. På østsiden av elva, ca. midtveis mellom inntak og kraftstasjon renner det to sidebekker inn i Botnaelva. Der bekkene renner inn i Botnaelva danner bekkene et par mindre fosser på ca. 10-15 meter. I følge miljørapporten danner fossene fosserøyksoner der det vokser kravfulle karplanter og flere fuktighetskrevede mosearter. Det er ikke registrert rødlistede arter knyttet direkte til fosserøyksonene. Lokalitetene har fått verdi C, lokal verdi. NVE mener at verdisettingen og at det ikke er påvist rødlistearter gjør at en eventuell påvirkning av disse har begrenset betydning. Slipp av noe minstevannføring vil dempe konfliktnivået ytterligere. Vi viser ellers til vår vurdering lenger bak under temaet "landskap og friluftsliv", der vi peker på at overføring C er konfliktfyllt for det temaet. En av disse lokale fossesprøytsoner vil bli uberørt dersom overføring C utelates. Selv om det primært er av hensyn til landskap over tregrensen at vi er skeptiske til den overføringen, vil det også ha en positiv tilleggs effekt for biologisk mangfold om den utelates.

Ved den øverste bekken ble det registrert søterot som var rødlistet i 2006 med kategori nær truet. Flere av høringsuttalelsene gjør oppmerksom på at søterot er registrert i influensområdet. Norges Miljøvernforbund og Naturvernforbundet tillegger funnet av søterot stor vekt når de går i mot en ev. utbygging av Botnaelva. Søterot er ikke rødlistet i ny rødliste fra 2010. NVE vil av den grunn ikke tillegge dette punktet vesentlig vekt.

I høringsuttalelsen til Marketta Balk Botnen gjøres det oppmerksom på Breifonn en isbre som ligger i overkant av 4 km i luftlinje fra Botnen. Det blir stilt spørsmål om det er lagt fram dokumentasjon om flora og fauna ved breen. NVE mener at dette ligger såpass langt i fra det vi mener er influensområdet at det vil være urimelig å be søker om å kartlegge flora og fauna oppe ved Breifonn.

Naturvernforbundet mener at søknaden ikke oppfyller kravet om biologiske undersøkelser av bekkekløften som er en viktig naturtype. NVE vil til dette bemerke at det ble stilt krav fra NVE om ny Biologisk mangfoldrapport under kvalitetsikringsprosessen. Det er denne Biologisk mangfoldrapporten som ble sendt på høring. Feltundersøkelsene ble gjort i juli under gode befaringsforhold. Rapporten følger NVEs veileder og mesteparten av bekkekløften ser ut til å være befart slik at det sammen med hydrologi, berggrunn og annen kjent informasjon som foreligger er nok informasjon til å vurdere potensial for rødlistearter i selve kløfta. NVE mener at kunnskapsgrunnlaget for å fatte vedtak er godt og kravet i naturmangfoldloven § 8 er oppfylt.

Det er ikke funnet rødlistearter i selve bekkekløfta i følge miljørapporten. NVE mener likevel at det av hensyn til fuktighetskrevenne arter bør slippes minstevannføring hele året. Med et relativt stort restfelt og med slipp av minstevannføring vil tiltaket etter NVEs syn ha begrenset virkning for temaet.

Fauna

Norges Miljøvernforbund mener at faglige undersøkelser av biologisk mangfold ikke er gjort på en tilfredsstillende måte og det er spesielt kartlegging av insektsfaunaen i vassdraget som er trukket fram. Norges Miljøvernforbund viser til at virkninger for bunndyrfaunaen ikke er kartlagt, og at det kan være arter, særlig insekter, som blir påvirket. NVE bemerker at det er foretatt en vanlig biologisk mangfold undersøkelse i Botnaelva. Rapporten omtaler de forholdene som vanligvis blir berørt ved utbygging av småkraftverk. I tillegg er det gitt en generell beskrivelse av naturforholdene i det berørte området. Dersom det skal være aktuelt å følge opp med mer spesifikke undersøkelser, må det være en viss sannsynlighet for å gjøre funn av betydning for vedtaket.

Ut fra de erfaringer som er høstet i Norge og andre land er vi av den oppfatning at bunndyrfaunaen i liten grad blir berørt dersom det slippes minstevannføring. Det er i søknaden foreslått slipp av 20 l/s hele året. NVE vil ut fra hensyn til biologisk mangfold og andre allmenne interesser vurdere om dette er tilstrekkelig ved en ev. konsesjon.

Redusert vannføring vil føre til at vanntilknyttede arter kan få marginale livsforhold i berørte elvestrekninger. Sterkt redusert vannføring vil gi mindre areal tilgjengelig for produksjon av bunndyr og dermed føre til noe mindre drift av næringsdyr til strekningen nedenfor planlagt kraftverk. Med minstevannføring hele året vil drift og noe produksjon av næringsdyr bli sikret på den berørte strekningen. Hvis næringsdyr blir en begrensende faktor kan det føre til noe dårligere vilkår for fisk og fugl knyttet til elva. Av vannføringskurvene kan en se at det er store variasjoner i vannføringen gjennom året og en kan forvente å finne vanntilknyttede arter som er godt tilpasset denne dynamikken. NVE mener at dersom det settes krav om minstevannføring hele året så er virkningen for vanntilknyttet fauna ikke av stor betydning.

Gråspett var på den Norske rødlista fra 2006. Norges Miljøvernforbund bemerker at området inneholder typiske gråspettbiotoper. Etter NVEs befarer er vi ikke av den samme oppfatning. Gråspetten har sin tyngde ved kystfuruskoger, men trives i løv- og furuskog opp til tregrensen. Gråspetten hekker vanligvis i gamle stubber av osp. Influensområdet består i nedre deler av plantefelt med gran og øvre deler av fjellbjørk. Vi kan ikke se at tiltaket vil berøre typiske gråspettbiotoper. NVE kan likevel ikke se bort i fra at gråspett forekommer i området, men vil bemerke at gråspett ikke lenger er på den Norske rødlista fra 2010.

Elvestrekningen som er planlagt fraført vann er bratt og den er ikke særlig egnet som gyte- og oppvekstområder for fisk. I følge miljørapporten er Botnaelva godt egnet for fossefall, og det antas i rapporten at fossefall bruker vassdraget. Etter NVEs oppfatning er det sannsynlig at noen av strykene i Botnaelva er av en størrelse som fossefallet prefererer ved etablering av ev. hekkeplass. En utbygging

som omsøkt vil kunne forringe livsmiljøet for fossefall. Mindre vannføring i elva i hekkesesongen vil gi lavere lydnivå slik at hekkeplasser kan bli avslørt når ungene tigger etter mat. For å avbøte de reduserte hekkemulighetene kan det settes opp predatorsikre hekkedammer på egnede steder. Dette er pålegg som Fylkesmannen ev. kan gi gjennom standardvilkår for naturforvaltning ved en eventuell konsesjon. Restfeltet nedenfor planlagt inntak er stort og utgjør en betydelig del av vannføringen i Botnaelva. Med krav om minstevannføring vil tiltaket etter NVEs syn ha begrensede virkninger på fugl, fisk og andre vanntilknyttede organismer.

Marketta Balk Botnen gjør oppmerksom på at det på 1800 - tallet beitet en stor reinsdyrflokk på over tusen dyr i området. I følge Biologisk mangfoldrapporten er øvre del av influensområdet avmerket som beiteområde for villrein i Naturbasen. I følge fylkesdelplan for små vasskraftverk i Hordaland er det registrert et beiteområde sørøst for Røldalsvatnet. Hordaland fylkeskommune ber om at det tas hensyn til villrein ved ikke å skape barrierer for arealbruk. Kommunen og fylkesmannen har ingen kommentar til temaet. Overføring C har negative konsekvenser for temaet landskap og friluftsliv, (se nedenfor). Dersom denne utelates vil tekniske inngrep som kan forstyrre villrein bli færre. NVE mener at dersom øvre deler av prosjektet bygges veiløst, rør graves ned og anleggsveier opp til inntaket tilbakeføres samt at søker har en tett dialog med villreinnemda i anleggsfasen, vil en ev. utbygging ha begrensede konsekvenser for temaet.

Forholdet til naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven trådte i kraft den 1. juli 2009. Loven fastsetter forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet "føre-var" prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning. Naturmangfoldloven legger føringer for myndigheter der det gis tillatelse til anlegg som vil kunne få betydning for naturmangfoldet. Etter NVEs syn blir formålet i naturmangfoldloven i praksis ivarettatt gjennom de grundige prosessene og vurderingene som ligger til grunn for et konsesjonsvedtak.

I NVEs vurdering av søknaden om Botnen kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i §§ 8-12. Et positivt vedtak fattes kun der hvor fordelene og nytten av å gjennomføre tiltaket vurderes å være større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Tiltakets virkning for naturmangfoldet er et sentralt tema i denne vurderingen.

Landskap og friluftsliv

Hovedinntaket til Botnen kraftverk er planlagt nede i tregrensen i en sidebekk som renner inn i hovedelva. Ovenfor hovedinntaket er landskapet skrint med høyfjellspreg. Her er det planlagt tre overføringer, to store og en litt mindre med tilhørende dammer/terskler. Ved overføring A blir hovedelva overført via et ca. 30 meter lang rør over til ei litt mindre elv som går ved siden av hovedelva. Disse to elvene blir så overført, overføring B, via et 150 meter nedgravd rør fram til hovedinntak for kraftverket. Overføring C er en mindre bekk som kommer inn fra øst. Denne har et midlere årlig tilsig på 32,5 l/s og utgjør 7,5 % av totalt tilsig til hovedinntaket. Overføringen vil bli på ca. 140 meter med nedgravde rør og utgjør 0,62 GWh av den totale produksjonen. Overføringene er planlagt å gå via nedgravde rør slik at overløp ved flom går i naturlig elveleie. Selve hovedelva går nede i ei bekkeløft uten særlig innsyn og med et stort restfelt nedenfor dam. Fraføring av vann fra dette elveleiet vil etter NVEs syn få liten estetisk betydning for omkringliggende landskap. Rørgata er planlagt nedgravd i hele sin lengde, samt at anleggsveiene i tilknytning til rørgata er planlagt tilbakeført etter endt anleggsperiode.

Botnen blir brukt som rekreasjonsområde for noen få lokale samt at det blir bedrevet noe jakt. Kommunen påpeker i sin uttalelse at området er preget av menneskelig aktivitet og at det er en kraftlinje som skjærer gjennom hele vassdraget. Fylkesmannen anbefaler at NVE stiller vilkår i en ev. konsesjon om at anleggsveier og rørgate tilbakeføres så langt det lar seg gjøre. Fylkesmannen bemerker at Botnaelva er lite eksponert og en ev. utbygging vil få begrensede konsekvenser. Naturvernforbundet påpeker at inntaket og overføringene medfører inngrep i sårbart høyfjell. I denne delen vil bortfall av vann fra bekkene bli mer synlig.

NVE mener at inngrep i høyfjell kan være problematisk. Virkningen av denne type inngrep vil imidlertid variere fra prosjekt til prosjekt, hvilket innebærer at det må gjøres en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle. I dette prosjektet vil overføring A og C ligge på et nokså flatt og åpent parti i øvre deler av prosjektområdet ovenfor tregrensen. Overføring B ligger nede mot skoggrensen med noe mer vegetasjon. NVE har vurdert mulighetene for å trekke hovedinntaket noe ned i bekkekløften for å unngå overføringene, men dette er etter vårt syn mindre gunstig med tanke på økonomi, teknisk gjennomførelse og størrelsen på inngrepet. I det berørte området er det noe løsmasser. Det er et bra dekke med vegetasjon og lite fjell i dagen. Dammen til overføring A vil bli relativt lite synlig slik den er planlagt. Det vil likevel ta noe lenger tid før vegetasjonen er tilbake i denne delen av influensområdet enn i den øvrige delen. NVE mener at uten permanent veibygging og med istandsetting av terreng etter endt anleggsperiode vil virkninger for landskapet som følge av tekniske inngrep ved overføring A og B være begrenset. NVE mener at det av landskapsmessige hensyn også er viktig å kunne fastsette vilkår om minstevannføring fra dam/terskel ved alle overføringene.

NVE er av den oppfatning at overføring C gir lite kraft samtidig som vil det føre til et godt synlig teknisk inngrep i åpent fjellområde. Bekk i forbindelse med planlagt overføring C renner i dag nær eksisterende støl som ligger relativt usjenert oppe i influensområdet. Av høringsuttalelsene kan NVE se at stølen blir benyttet som hytte/fritidseiendom. Fraføring av vann fra denne bekken vil kunne bli merkbart for brukere av stølen. Av kart kan det se ut som om dette er nærmeste vannkilde for stølen, men vi har ikke fått opplysninger om dette kan være en drikkevannskilde for stølen. Overføring A som er en kortere overføring ligger i et område som egner seg noe bedre for nedgraving. Overføring B ligger nede mot tregrensen og leder vannet ned til et planlagt vanninntak som vil ligge i en bekk nedenfor tregrensen. Overføring A og B er betydelig større overføringer sammenlignet med overføring C.

Flere privatpersoner med lokal tilknytning til Botnaelva, mener generelt at elva bør ligge urørt uten noen form for inngrep. Det er da elva som lokalt landskapselement med lyd og naturlig vannføring som fremheves. I tillegg er de bekymret for støy fra et ev. kraftverk. NVE mener at god planlegging med støydempende tiltak i detaljplanfasen vil erfaringsmessig redusere støynivået i så stor grad at ei ev. utbygging kan aksepteres med hensyn til støyproblematikken.

I følge søknaden vil det omsøkte prosjektet redusere noen hundre kvadratmeter med inngrepsfri natur sone 2. NVE mener at dette ikke vil ha betydning for konsesjonsspørsmålet

NVE vil bemerke at landskap er viktig og gir grunnlag for trivsel, livskvalitet og stedstilhørighet i de fleste småkraftsaker. Ved at det tas spesielle hensyn i området med fjellterreng, herunder at rør graves ned, at det slippes tilstrekkelig minstevannføring og anleggsvei fjernes og revegeteres vil tiltaket etter vårt syn få mindre landskapsmessig påvirkning og friluftssinteresser kan ivaretas. Overføring C gir svært lite kraft, samtidig som denne overføringen gir de mest synlige og skjemmende inngrepene, slik NVE vurderer det. Etter vårt syn vil konfliktnivået reduseres til et akseptabelt nivå for dette temaet dersom denne overføringen utelates. Vi viser ellers til våre merknader foran under temaet "biologisk mangfold", knyttet til fordelene ved å utelate overføring C. Detaljene rundt rørtrasé, anleggsvei til

inntaket og landskapsmessige forhold vil bli ivaretatt gjennom NVEs godkjenning av detaljplanene og oppfølging i byggetiden dersom det gis konsesjon.

Sumvirkninger

Sumvirkninger utgjør her de samlede konsekvensene av flere vannkraftanlegg innenfor et geografisk avgrenset område eller den systematiske påvirkningen på et eller flere bestemte tema. Selv om det enkelte utbyggingsprosjekt kan ha relativt begrensede negative virkninger for miljø og andre brukerinteresser, kan de samlede effektene av mange slike prosjekter få store konsekvenser.

NVE er enig med de høringsparter som har tatt opp at sumeffekten av en eventuell utbygging må inngå i vurderingen. Gjennom konsesjonsbehandlingen har NVE anledning til å legge vekt på den samlede belastningen av vannkraftutbygging i et geografisk avgrenset område. Dette kommer klart frem i forarbeidene til vannressursloven i Ot.Prp. nr. 39 (1998-1999), side 105 og OEDs retningslinjer for små vannkraftverk (juni 2007).

I Røldalområdet har NVE i alt 11 søknader på ulikt stadium i en søknadsprosess. Inne i Valldalen har Småkraft AS i alt 5 prosjekter, Holdøla, Strandåna, Grøno, Middalen og Trossovdalen kraftverk. De tre sistnevnte omfattes av plan- og bygningslovens bestemmelser om konsekvensutredninger. For disse ble det derfor utarbeidet melding om planene, og NVE har fastsatt et utredningsprogram. Når søknadene er ferdig utarbeidet vil disse bli sendt på høring sammen med de to førstnevnte som er lagt på vent slik at det kan foretas en helhetlig samlet vurdering av disse fem prosjektene. Vi har derfor ikke vurdert disse nærmere.

NVE har videre hatt på høring og vært på befaring av i alt 6 prosjekter. Disse er nå til sluttbehandling i NVE. Dette gjelder prosjektene Grøndalselva, Einungstølsåna, Botnen, Midtlægre, Tufteelva og Mjølåna kraftverk.

Grøndalselva er en elv som kommer inn i Røldalsvatnet på østsiden. Einungstølsåna kommer inn i Valldalselva rett nedenfor Valldalsdammen. Botnen vil utnytte et fall i et vassdrag som kommer inn i sørenden av Røldalsvatnet. Midtlægre vil utnytte fallet mellom reguleringsmagasinene Kaldevatnet og Votnavatnet som utgjør en del av reguleringsmagasinene for Novle kraftverk. Tufteelva og Mjølåna kraftverk er to planlagte kraftverk i Tufteelva som kommer inn i Storelva ved Røldal.

NVE har i tillegg mottatt en søknad om bygging av Kolåsåna kraftverk sørvest for Lonavatnet. Denne kom inn en del senere enn de øvrige og er foreløpig plassert i kø. Et vedtak i den saken vil ligge en stund frem i tid, og av hensyn til fremdriften for de øvrige er denne ikke tatt med i denne omgang.

I denne omgang vil NVE sluttbehandle søknadene om bygging av Einungstølsåna, Grøndalselva, Botnen og Midtlægre kraftverk. Disse har vært på høring, nogenlunde sammenfallende i tid. Det samme gjelder også for de to prosjektene Tufteelva og Mjølåna kraftverk. Når disse likevel ikke tas med i denne omgang, skyldes det at høringsuttalelsene har avdekket at disse prosjektene er betydelig mer konfliktfylte enn de øvrige. NVE trenger derfor noe mer tid i sluttbehandlingen av disse frem til vedtak fattes.

NVE vurderer grunnlaget for å kunne vurdere sumvirkninger som godt. Dette ut fra foreliggende søknader med fagrapporter, innkommende høringsuttalelser, utarbeidede kommunale og fylkeskommunale planer om småkraftverk i området, og befaring av alle 4 prosjektene.

I fylkesdelplan for små kraftverk i Hordaland er Røldalsområdet oppført som eget delområde. Det omfatter et areal på 451 km² som dekker alle de 11 søknadene som er omtalt ovenfor. Fylket har ikke lagt planen til grunn i sine uttalelser da de har uttalt seg før denne var vedtatt. Vi har likevel tatt

hensyn til de momenter som er spesielt anført for området. I planen er temaet sårbart høyfjell gitt verdivurdering stor, og datagrunnlaget er ansett som godt. For temaene inngrepsfrie naturområder, kulturminner og kulturmiljø, friluftsliv og reiseliv er verdivurderingen satt til middels. INON og friluftsliv er ansett for å ha godt datagrunnlag, mens for de to andre temaene er datagrunnlaget anført som mangelfullt.

Biologisk mangfold, fisk og fiske og kulturminner og kulturmiljø er gitt verdien "noe", men datagrunnlaget er betraktet som mangelfullt.

Gjennom utarbeidelse av konsesjonssøknader med utarbeidelse av fagrapporter og høring av disse er NVE av den oppfatning at datagrunnlaget nå er å anse som langt bedre.

I kommuneplanen for Odda ligger tre av søknadene som behandles her under temaet sumvirkninger i grønn sone, dvs. lavt konfliktnivå. Einungstølsåna ligger i gul sone dvs. at dette er et område med middels konfliktnivå. Typisk for gul sone er at det her er noen sterke interesser som det må tas hensyn til.

Nedenfor er det gitt en gjennomgang av prosjektenes virkninger for de enkelte temaene og NVEs vurdering av virkningene dersom det settes krav om nødvendige avbøtende tiltak:

Landskap og sårbart høyfjell

Alle de omsøkte prosjektene har tekniske inngrep ovenfor tregrensen, men ikke nødvendigvis i fjellområder som kan karakteriseres som sårbare. Midtlægre kraftverk vil gå i et område som har betydelige inngrep knyttet til eksisterende reguleringer, og en landskapstilpasset utbygging vil etter vårt syn ikke være til nevneverdig sjenanse for temaet. Når det gjelder Grøndalselva kraftverk er inntaket plassert nedenfor den markerte Grøndalsfossen, og ut fra inntaket er det planlagt et borehull for å redusere landskapsvirkningen. I tillegg har NVE lagt vekt på at det siste partiet opp til inntaket kan bygges uten veiframføring. I Einungstølsåna er prosjektet justert etter høringsrunden, slik at en foss av betydelig landskapsmessig verdi nå er tatt ut av prosjektet, samt at tiltaket er planlagt delvis veiløst og med vannvei i tunnel fra inntak ned til kote 850 for alt 1 og 750 for alt 2. NVE mener at tiltaket kan gjøres miljømessig bedre ved ikke å tillate regulering av Nedste Tvillingtjørn med 1 meter av hensyn til negative virkninger for landskap i fjellområdet. Det er videre vår oppfatning at med bygging etter alt. 2 vil de landskapsmessige virkningene bli vesentlig mindre enn for alternativ 1 ved at tunnelpåhugget kommer godt nedenfor tregrensen. For Botnen kraftverk er NVE av den oppfatning at prosjektet må justeres noe ved at den mest synlige og landskapsmessig mest konfliktfylte overføringen tas ut av prosjektet. Det vil da være akseptabelt ut fra disse hensyn.

Gjennom justering av de tekniske løsningene for prosjektene Einungstølsåna og Botnen kraftverk, og krav til minstevannføring i alle unntatt Midtlægre som allerede er tørrlagt i store deler av barmarkssesongen, mener NVE at virkningene for dette temaet er akseptable.

Biologisk mangfold, herunder villrein

Det er ikke registrert rødlistede arter som vil bli berørt av utbyggingen. Gjennom utarbeidelsene av rapporter om biologisk mangfold og egen rapport om villrein for Midtlægre må temaet anses å være tilstrekkelig utredet, jf. naturmangfoldloven § 8.

I influensområdet til Einungstølsåna så er det registrert en svært viktig naturtype, "bergvegg og bergsprekk". Lokaliteten består av knauser, grunne bergflater med tynt jordsmonn og sildrearter i fuktsprekker. Husdyr på beite er positivt for denne lokaliteten. I tillegg er det her registrert to naturtyper med lokal verdi. Med flytting av kraftstasjon, vannvei i tunnel og slipp av minstevannføring hele året vil disse lokalitetene etter vårt syn ivaretas.

Det er ikke kjente fiskeinteresser i noen av vassdragene som planlegges utbygget, og NVE har derfor ikke tillagt dette temaet vekt i denne vurderingen.

For å få tilstrekkelig informasjon om villrein har NVE bedt om tilleggsrapport om villrein for Midtlægre. NVE har videre for alle tiltakene brukt tilgjengelig informasjon, høringsuttalelser, fylkesdelplan. Denne sammen med villreinnemndas uttalelser i saken om Grøndalselva og Midtlægre, har etter vår vurdering gitt en god oversikt over konfliktnivået knyttet til villrein. NVE mener at konfliktnivået for villrein er akseptabelt gitt at det tas hensyn knyttet til restriksjoner på tidspunkt for anleggsdrift og ved utføring av anleggene slik som ingen varig ny anleggsvei, (Grøndalselva og Midtlægre), delvis veiløs bygging, (Botnen og Einungstølsåna) samt nedgravde rørgater og krav om tunnel på deler av vannveien både for Grøndalselva og Einungstølsåna. Ytterligere spesifikke krav til gjennomføring av en utbygging er forhold som kan ivaretas av NVE som del av detaljplanleggingen og oppfølging i byggeperioden.

Med nødvendige tilpasninger, jf. naturmangfoldloven § 12 om miljømessig forsvarlige teknikker, mener NVE at tiltakenes virkninger for biologisk mangfold er moderate, og at de ikke strekker seg ut over virkninger for de enkelte prosjektene.

INON

Et stort sammenhengende INON-område som berøres ligger i det alt vesentlige innenfor Hardangervidda nasjonalpark. Ingen av tiltakene vil imidlertid redusere INON-områder innenfor nasjonalparkgrensene. Det er relativt små tekniske inngrep som utløser INON-reduksjon og NVE mener den reelle påvirkningen på områdene er lav.

Friluftsliv

I fylkesdelplan for småkraftverk er områder nært eller i utkanten av Hardangervidda nasjonalpark registrert med stor verdi for friluftsliv. For å ivareta friluftslivinteressene NVE sette vilkår som ivaretar elvene som landskapselement der vi mener det er viktig, for eksempel gjennom slipp av minstevannføring. For alle elvene vil NVE sette krav om nedgraving av rørgate, og for Einungstølsåna og Grøndalselva kan NVE akseptere tiltakets virkning for friluftsliv dersom vannveien på deler av strekningen går i tunnel.

Einungstølsåna ligger nær Hardangervidda nasjonalpark og er den mest konfliktfylte av disse elvene med tanke på friluftsliv. Her vil det bli lagt ekstra vekt på avbøtende tiltak som ivaretar friluftslivet, som at tiltaket bygges delvis veiløst mellom tunnelpåhugg og inntak, vannvei i tunnel mellom kote 883 og 850 (alt. 1) og 750 (alt. 2). Som nevnt under temaet "landskap og sårbart høyfjell", så vil virkningen ha absolutt lavest konfliktnivå ved bygging, etter alternativ 2 fordi tunnelpåhugget blir nedenfor tregrensen, og dermed også mindre veibygging. I tillegg kan en sesongbasert minstevannføring ivareta elva som landskapselement i tilstrekkelig grad.

Kulturminner og kulturmiljø

Ved Botnen vil en ev rørgate krysse en gammel ferdselsvei flere steder. Ferdselveien er et automatisk fredet kulturminne. Saken må derfor legges fram for Riksantikvaren ved en ev. konsesjon. For Midtlægre har fylkeskommunen uttalt at de er innstilt på å anbefale at Riksantikvaren gir dispensasjon fra kulturminneloven knyttet til at det er påvist gamle ferdselsveier. For begge vil NVE påse at en tillatelse foreligger før det kan foretas eventuell utbygging.

For øvrig er det gjort befaringer for alle prosjektene unntatt Grøndalselva. Disse ikke har avdekket flere automatisk fredete kulturminner enn de som allerede var kjent. For Grøndalselva er det uklart for NVE om fylkeskommunen vil ha befarings, men NVE kan påse at dette er avklart før vi påbegynner en

ev. detaljplangodkjenning. Standardvilkår i en konsesjon inneholder ellers krav om varsling dersom det støtes på slike under anleggsarbeidene.

Reiseliv

Mye av reiselivet i Røldal er knyttet til skisenteret. Dette området blir ikke berørt. Valldalen er inngangsport til Hardangervidda. De fem prosjektene der inne vil senere vurderes for seg. Einungstølsåna, som ligger nær innfallsporten, er tilpasset gjennom at fossen er ivaretatt ved justering av prosjektet. Her er det i tillegg gjort avbøtende tiltak for å minske synligheten av de tekniske inngrepene av en ev. utbygging, slik som at vannveien legges i tunnel etter alternativ 2 og at det settes krav om minstevannføring hele året.

Samfunnsmessig nytte

Ved gjennomføring av alle prosjektene vil dette etter søknadene gi ny årlig produksjon av fornybar energi på i overkant av 40 GWh, og trolig utløse lokal aktivitet og verdiskapning. Utbygging av flere kraftverk vil bidra til å styrke nettutviklingen i området, hvilket er nødvendig for å kunne utvikle fremtidige småkraftprosjekter i et visst omfang i dette området.

Oppsummering

Gjennom tilpasninger av prosjektene knyttet til teknisk utførelse, krav om nedgravde rørgater og til dels vannvei i tunnel, til dels ingen varige anleggsveier, krav om minstevannføring for flere av elvene og nødvendige restriksjoner knyttet til periode for anleggsdrift av hensyn til villrein, er NVE av den oppfatning at disse prosjektene ikke vil ha konsekvenser som strekker seg ut over det som gjelder for det enkelte prosjekt.

NVE har i egne vedtak av i dag gitt tillatelse til bygging av Einungstølsåna kraftverk og Midtlægre kraftverk samt i innstilling til OED anbefalt at det gis tillatelse til bygging av Grøndalseva kraftverk. For NVEs vurdering i denne søknaden om tillatelse til bygging av Botnen kraftverk viser vi til vår konklusjon nedenfor.

Kulturminner

I følge fylkeskommunen vil rørgaten krysse en gammel ferdselsvei flere steder. Ferdselveien er et automatisk fredet kulturminne. Arkeologer fra fylkeskommunen har vært på befaring i området. Det ble ikke påvist andre fredete kulturminner. Det var ikke synlige spor etter ferdselsveger i området. Planen er i konflikt med automatisk freda kulturminner og saken må derfor legges fram for Riksantikvaren som en dispensasjonssøknad ved en ev. konsesjon.

NVE mener forholdet til kulturminner ikke har avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet siden kulturminner forøvrig kan ivaretas gjennom standardvilkår om kulturminner. Med god detaljplanlegging og ved å utvise varsomhet i nærhet av kulturminnene mener NVE tiltaket er akseptabelt.

Kultur og historie

Noen brukere av området har i sine høringsuttalelser gjort NVE oppmerksom på historien til Røldal og pilgrimsveien som går igjennom influensområdet. I følge Marketta Balk Botnen ble det for 15 år siden avduket en minnesplate på plassen ved Botnen over 53 Røldal-kvekere som utvandret til Amerika i 1869. I følge Botnen var det to busslaster som var til stede under avdukningen. Det blir også nevnt i høringsuttalelsen at det var planlagt en pilegrimstur langs den gamle pilgrimsruta som ender i Botnen,

sommeren 2010. Geir Botnen gjør NVE oppmerksom på at vi må tenke langsiktig både med tanke på tradisjon, historie og kultur. Ved Botnen gjør han oppmerksom på at vi finner kvernstein, minnesmerke over kvekere samt at Pilgrimsveien går her. NVE kan ikke se at disse høringsuttalelsene er av betydning for vår vurdering da de omhandler forhold som ikke berøres av en ev. utbygging.

Vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser

I følge søknaden vil det i driftsfasen av kraftverket ikke medføre endringer i vannkvaliteten. I byggefasen vil det kunne komme noe jordholdig vannsig som til slutt ender i vassdraget. I følge søker vil Fylkesmannen bli kontaktet for å avklare om det skal gjøres tiltak for å hindre utslipp av jordholdig vann til Røldalsvatnet. Nils Botnen nevner i sin høringsuttalelse at så vidt han kjenner til, har eiendommene på vestsiden av Botnaelva drikkevann direkte fra Botnaelva eller via grunnvannet. NVE vil påpeke at det er en forutsetning ved en ev. konsesjon at husstander som tar vann fra vassdraget ikke skal få redusert kvalitet på vannet verken i anleggs- eller driftsfasen.

Samfunnsmessige virkninger

Bygging av Botnen kraftverk vil ha betydning for skatteinntektene til Odda kommune samt gi en økning på ca. 8,3 GWh i ny årlig fornybar energiproduksjon. Ifølge søker vil tiltaket bidra til økonomisk aktivitet i området, gjennom økt sysselsetting i anleggsperioden. NVE slutter seg til dette.

Kathrine og Anneline Botnen påpeker at Hordaland er det største vannkraftfylket i landet og produserer langt mer energi enn fylkets forbruk. De ser på en ev. utbygging som en samfunnsmessig forringelse. I høringsuttalelsene fra andre som har interesse i området blir det gjort oppmerksom på at grunneierne til Botnaelva ikke har fast bopel i området.

Vi vil bemerke at fremskaffelse av ny fornybar energi ikke er regionalt betinget. At det produseres mer i Hordaland enn hva som forbrukes er derfor underordnet. Selv om grunneierne ikke har fast bopel i Botnen så vil tiltaket uansett generere inntekter lokalt gjennom eiendomsskatt til Odda kommune.

Konsekvenser av kraftlinjer

Avstanden fra kraftstasjonen til påkoblingspunkt for jordkabel er i søknaden beskrevet til 20 meter. Ingen av høringspartene har spesielle merknader til dette. NVE mener at jordkabelen ikke har betydning for konsesjonsspørsmålet.

Oppsummering

NVE legger vekt på at tiltaket som omsøkt vil gi positive ringvirkninger lokalt og ca. 8,3 GWh i ny årlig fornybar energiproduksjon. Tiltaket vil gi en varig inntekt til lokale grunneiere og kommunen. Avbøtende tiltak som minstevannføring hele året på den berørte elvestrekningen, nedgraving av rørgate og revegetering av rørgatetrasé vil etter vårt syn redusere skadevirkningene på landskap og friluftsliv og for livsmiljøet i og langs elven. Med utelatelse av overføring C, god detaljplanlegging og oppfølging i anleggstiden vil det etter vårt syn være mulig å tilpasse anlegget til terrenget på en god måte.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at

kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir KraftKarane AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Botnen kraftverk uten overføring C. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til energiloven

Det er per i dag ikke kapasitet på transformator i Røldal, denne er imidlertid planlagt forsterket i løpet av nærmeste framtid. NVE vil derfor ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jf. konsesjonsvilkårenes post 4.

Vi finner det ikke nødvendig med en egen anleggskonsesjon etter energiloven for høyspenttilknytning til 22 kV nett dersom områdekonsesjonær skal bygge og drifte anlegget. Nødvendige høyspentanlegg, inkludert transformering, kan bygges i medhold av nettselskapets områdekonsesjon.

Dersom KraftKarane AS ønsker egen anleggskonsesjon, må det sendes inn søknad om dette når eksakt størrelse på elektriske installasjoner er klart. NVE kan da meddele egen anleggskonsesjon for kraftverket.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs vurdering av minstevannføring:

Middelvannføring	m ³ /s	0,434
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,02
5-persentil sommer	m ³ /s	0,042
5-persentil vinter	m ³ /s	0,016
Største slukeevne	l/s	0,868
Minste slukeevne	l/s	0,030

Tiltakshaver foreslår i konsesjonssøknaden å slippe minstevannføring på 20 l/s lik beregnet alminnelig lavvannføring hele året, samlet for alle bekkene. I tilleggsinformasjon fra søker foreslås det to alternativ. Alt 1, slipp av minstevannføring på 5 l/s fra overføring B, 1 l/s fra overføring C og 9 l/s fra overføring A. Alt. 2, slipp av minstevannføring på 20 l/s fra hovedinntak på kote 785.

Restvannføring vil ha stor betydning for nedenforliggende områder.

Fylkesmannen anbefaler at det settes vilkår om at det slippes en minstevannføring lik eller større enn alminnelig lavvannføring. En fossesprøytsone med lokal verdi vil få redusert vannføring. Denne ligger i bekken nedenfor hovedinntaket. Den andre ligger i tilknytning til bekk C som ikke er tillatt utbygd. Det ble ikke registrert rødlistearter, men flere fuktighetskrevede moser. For å ivareta fuktigheten i fossen igjennom året og kontinuerlig drift av bunndyr må det slippes en helårig minstevannføring. Slipp av minstevannføring vil ivareta noe næringstilgang for både fugl og fisk. Det store restfeltet

nedenfor inntakene sammen med overløp vil ivareta vannføringsvariasjonene igjennom året i tilstrekkelig grad.

Ut fra dette fastsetter NVE en minste vannføring på 5 l/s fra overføring A og B hele året. Av hensyn til fossesprøytonen og de fuktighetskrevene artene som vokser i tilknytning til fossesprøytonen skal det fra overføring B og hovedinntak slippes i 30 l/s i perioden 01.05-30.09 og 10 l/s resten av året. Sammen med et relativt stort restfelt og periodevis store overløp vil vannslippet ivareta elva som habitat for vanntilknyttede arter. Dersom tilsiget er mindre enn minste vannføringskravet, skal hele tilsiget slippes forbi.

Krav om minste vannføring som fastsatt gir en reduksjon på ca. 0,2 GWh/år. Utelatelse av overføring C har redusert prosjektet med ca. 0,6 GWh. Produksjon blir dermed ca. 7,5 GWh/år. Etter vårt syn er ikke denne reduksjonen avgjørende for økonomien i prosjektet.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minste vannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minste vannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Ved alle steder med pålegg om minste vannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltene utforming og plassering.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Kraftverket skal kjøres jevnt og i takt med tilsiget. Inntaksbassenget skal ikke benyttes til å oppnå økt driftstid, og det skal kun være små vannstandsvariasjoner knyttet til opp- og nedkjøring av kraftverket. Dette er primært av hensyn til naturens mangfold og mulig erosjonsfare.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Vi viser til våre merknader foran under avsnittet forholdet til energiloven. NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart, jf. våre merknader foran under avsnittet "Forholdet til energiloven".

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Overføring A	Fra kote 900 til kote 890, nedgravd rør
Overføring B	Fra kote 815 til kote 810, nedgravd rør
Inntak (kote)	785 moh
Kraftstasjon (kote)	390 moh
Største slukeevne	0,868 m ³ /s
Minste slukeevne	0,030 m ³ /s
Vannvei	Helt nedgravd
Vei	Midlertidig anleggsvei opp til hovedinntak fjernes ev omgjøres til kjøresterkt terreng. Eksisterende skogsbilveg beholdes. Ny permanent veg til kraftstasjon. Inntak A og B bygges uten etablering av vei.

Mindre endringer kan godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Førde og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang. Detaljer ved prosjektet, som utforming av inntaket, støydemping og miljøtilpasning av kraftstasjon, landskapsmessige forhold etc. vil ligge under denne post.

For å unngå unødige sår i den delen som blir kategorisert som høyfjell samt konflikt med villrein skal tiltaket bygges veiløst ovenfor hovedinntaket. Fra kraftstasjonen opp til hovedinntaket skal anleggsveier etter endt anleggsarbeid tilbakeføres eller omgjøres til kjøresterkt terreng. Eksisterende skogsbilvei nede i granplantefeltet kan beholdes og ev. oppgraderes.

Rørgaten skal graves/sprenges ned på hele strekningen dersom NVE ikke godkjenner annet av miljømessige hensyn.

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor, om kulturminner.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Ev. pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

Merknadene fra fylkeskommunen kommer inn under dette vilkåret. NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsendelse av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jf. kulturminneloven § 8 (jf. vilkårenes pkt. 3). Dispensasjon fra Riksantikvaren knyttet til den gamle ferdselsvegen skal foreligge før anleggsarbeid kan starte.

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Andre merknader

Geir Botnen viser til dom i Høyesterett om opprusting av Muradalen kraftverk og at det som følge av denne dommen må utarbeides reguleringsplan. Vi vil vise til at i denne dommen gjaldt forholdet opprusting av kraftverk og krav til saksbehandling etter den gamle plan- og bygningsloven. Kravet fra Botnen har ikke lenger betydning etter at ny plan- og bygningslov trådte i kraft, der kraftanlegg er unntatt reguleringsplikt.

Geir Botnen mener videre at tiltaket skulle vært utredet etter bestemmelser i plan og bygningsloven om konsesjonsutredning. I den er det spesifisert hvilke tiltak etter vassdragslovgivningen som faller inn under bestemmelsen. Botnen kraftverk omfattes ikke av disse.

"Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker" gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Det er søkt etter forurensningsloven om tillatelse til å gjennomføre tiltaket. Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Drikkevann

NVE forutsetter at kvaliteten på og mengden av drikkevannet til de husstander som har vann fra vassdraget opprettholdes både i anleggs- og driftsfasen.

Det er en forutsetning at det gjøres tiltak for å hindre at sedimenter og forurensende materiale kommer inn i ev. drikkevannsinntak. Utbygger skal ha kontakt med de husstandene som har drikkevann direkte eller indirekte via grunnvann, i utbyggingsfasen for å finne tilfredsstillende løsninger.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder DN/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.